Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...рхэлэй 1921 оной ...кабриин 21-нээ гарана | № 47 (14069) | 1973 оной февралиин 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Республикын аймагуудай гүрэндэ мяха, hү худалдажа байhан тухай

1973 оной февралиин 16-най мэдээн

(1972 оной энэ үеын хитэй сасуулхада, процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн
...жанай	86	104
...нтын	101	128
...түрэй	208	113
...ын	149	96
...унын	69	106
...райн	123	98
...аминай	125	38
...нскын	114	119
...энгын	3,5 дахин	131
...хаанай	195	104
...тын	211	97
...ар-Шэбэрэй	205	97
...	—	167
...йкалиин	151	106
...то-Байгалай	14	4,3 дахин
...нгын	6,3 дахин	112
...энэй	121	115
...ан-Үдын	162	104
...ин	134	114
...ублика бүхыдөө	153	106

...э жэлэй түрүүшын ...ахадай дүн хаража ... республикын кол... ...хозууд юрэнхы дээ... ...эндэ мяха, hү нёдон... ...энэ үеынхиhөө зарим ...ехэ худалдаад байна. ...ы дээрээ республика... ...ёдондоной энэ үеын... ...2.635 тонно мяха гү... ...ехэ худалдаа гэхэ ...н 1,5 дахин дээшэлүү... ...э амжалтада Бэшүү... ...Хяагтын, Мухар-Шэ... ...аймагуудай ажалшад ... хубитала оруулаа. ...агуудта үхэрнүүдые ...таргалуулха хүдэлмэ... ...ынхиhаа hайнаар эм... ...эhэн байха юм.

Тингэбэшье олохон аймагуудта намар-үбэлэй сагта үхэрнүүдые шахан таргалуулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэжэ, нёдондоной энэ үеынхиhөө бага мяхан гүрэндэ тушаагдаа. Иимэ аймагуудай тоодо Баргажанай, Яруунын аймагууд ороно. Яруунын аймагай ажахынууд нёдондоной энэ үедэ 207 тонно мяха тушааhан байбал. энэ жэлдэ арайхан гэжэ 143 тоннодо хүргөө.

Энэ жэлдэ мал шахан таргалуулха хүдэлмэри Хоринн аймагай Анаагай, Зэдын аймагай «Октябрьский», Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозуудта мууса эмхидхэгдэжэ, нёдондоной энэ үеынхиhөө мяхан бага худалдагдаа.

Үнгэрhэн 46 үдэртэ гүрэндэ hү худалдаха талаар Кабанскын, Түнхэнэй, Хоринн аймагуудай ажахынууд амжалтатай байба. Энэ үедэ республикамнай гүрэндөө 677 тонно hү нёдондонойхиhоо ехэ тушаагаа гэхэ гү, али 6 процентээр дээшэлүүлhэн байна. Кабанскын аймагай ажахынууд нёдондоной энэ үеынхиhөө 172 тонно, Түнхэнэй аймагай колхоз, совхозууд 103 тонно hү ехэ тушаанхай.

Эдэ аймагуудай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд hаалиин фермэнүүдтэ анхарал го[...]ой табижа, тэндэ тэжээл буйлуулха, үнеэдэй харууhалга, эдеэлүүлгэ hайжаруулха хэмжээнүүдые абаhан байна. Жэшээнь, үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ ехээр абаха, бэлэдхэхэ гэhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоhон Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозуудта hаалишадай дунда мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, үнеэдэй hү шэмэ дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта Зэдын, Захааминай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай ажахынууд гүрэндэ hү худалдаха талаар республикаяа гэдэргэ татажа байна. Эдэ аймагууд нёдондонойхиhоо hү гүрэндэ бага худалдаа. Жэшээнь, Захааминай аймагай ажахынууд нёдондоной энэ үеынхиhөө 510 центнер hү бага тушаагаа. Энээниие юугээршье сагааруулхын аргагүй. Имагтал hаалиин фермэнүүдтэ малшадай ажал эмхидхэлгэдэ анхарал бага табигдаhанай хойшолон гэжэ энээнииe тоолохоор.

Нёдондоной энэ үеынхиhөө бага hү гүрэндэ тушааhан совхозуудай тоодо Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай, Хэжэнгын аймагай Загаhатын, Хэжэнгын, Худанай, Сэлэнгын, аймагай Химнын, Хоринн аймагай Анаагай, Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозууд ороно.

Үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоод байхадаа иимэ дутагдалнуудые, гээгдэлдэ ороходо ябадалые тэсэхын аргагүй. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй ажалай сэгнэлтэ нэн түрүүн hү hаали хэр зэргээр дээшэлүүлhэнээрнь тодорхойлогдохо байна. Гүрэндэ hү нэмэжэ тушааха бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэхэ ушартай. Тугалнуудта тунаагдаhан hү уулгаха тушаа үүсхэл гаргаhан Хяагтын аймагай Алтайн совхозой дүй дүршэлые хаа хаанагүй хэрэглэхээр.

Дэрээнэй совхозой (Хурамхаан) Гааргын адагай фермын hаалишад бүхы малшадай дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсон, гүрэндэ сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр тушаахын тула оролдожо байнхай. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ даажа абаhан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ гэhэн уряа доро тэдэнэр хүдэлнэ.

Ажахын түрүү hаалишадай нэгэн, республикын габьята малшан Роза Сангабаевна Аюшеева үнгэрэгшэ жэлдэ харууhалжа байhан үнеэн бүриhөө 1836 килограмм hү hаажа, хараалhан түсэбөө 236 килограммаар үлүүлжэ шадаа. Эрхим hаалишан жэлэй туршада 20 үнеэнhээ 22 тугал түлжүүлжэ абаhан юм.

Үнгэрэгшэ hарын туршада ажалша бэрхэ коллектив үнеэн бүриhөө 206 килограмм hү hаажа, аймаг соогоо эрхимлэбэ. Эдэнэй хүндэлэлдэ аймагай түб Хурамхаанда «Ажалай алдар солын туг» үргэгдөө.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Ф. НОЗДРЕВТО БУРЯАДАЙ АССР-эй ЭРДЭМ НАУКЫН ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикада мэргэжэлтэй багшын кадрнуудые бэлэд... зэргэтэ габьяатай байhанайнь түлөө Н. К. Крупская... нэрэмжэтэ Москвагай багшын институдай ректор, ...ко-математическа эрдэмэй доктор нүхэр Ноздрев ...лий Фёдоровичто Буряадай эрдэм наукын габьяата ажал ябуулагша гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1973 оной февралиин 22.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. К. БАРТЕНЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...мэр замай транспортда олон жэлэй туршада hайн ажаллаhанайнь түлөө пенсионер Бартенев Алек...р Константиновичые Буряадай АССР-эй Верховно Со...эй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1973 оной февралиин 22.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР П. Н. НИКОЛАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...рэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, бу... театрай, искусствын хүгжэлтэдэ габьяатай байhа...ь түлөө Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад дра... театрай артист нүхэр Николаев Пётр Нагаслаевичые ...адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүн...эй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1973 оной февралиин 22.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ч-Ц. Д. ДОРЖИЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...рэhөөр 60 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, со... болон партийна органуудта олон жэлэй туршада ...р ажаллаhанайнь түлөө КПСС-эй Буряадай обко... партийна комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Доржиев Чи...Цырен Доржиевичые Буряадай АССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1973 оной февралиин 22.

АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. Б. БАДАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...рэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, рес...ликын хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй туршада ...р ажаллаhанайнь түлөө Загарайн аймагай XXI ...съездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ба...нов Дондок Батуевичые Буряадай АССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1973 оной февралиин 22.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ПРАГАДА ЕРЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Чехословакиин ажалшадай февральда туйлаhан илалтын 25 жэлэй hайндэртэ хабаадахын тула КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй Президентын ба Правительствын уряалаар февралиин 22-то Прагада ерээ. Прагын гол вокзал дээрэ хүндэтэ совет айлшание КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак. ЧССР-эй Президент Л. Свобода, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, ЧССР-эй Федеральна суглаанай Түрүүлэгшэ А. Индра болон бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад угтаба.

СССР-hээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко, Чехословакида байдаг совет эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд угтагшадай дунда байлсаба.

НҮХЭР Г. ГУСАГТА ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

ПРАГА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев февралиин 22-то Прага Град соо хани халуун оршон байдалда КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Г. Гусагта Ленинэй орден барюулба. Советскэ Союзай ба Чехословакиин арадуудай аха дүүгэй хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ үүргэтэй байhанайнгаа түлөө, эб найрамдалай ба социализмын хэрэгые бэхижүүлгэдэ ехэ туhа нэмэри хэhэнэйнгээ түлөө түрэhөөр 60 наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан Г. Гусак энэ үндэр хайра шагналда хүртэhэн байна.

КПЧ-гэй ба уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшада совет үндэр хайра шагнал барюулалга аха дүү хоёр партиин нэгэдэлэй, нягта жаргаалай ёhотойл hайндэр, совет-чехословак хани барисаанай hайндэр боложо үнгэрөө.

ЧССР-эй Президент Л. Свобода, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, ЧССР-эй Федеральна суглаанай Түрүүлэгшэ А. Индра, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд В. Биляк, К. Гофман, И. Кемпный, А. Капек, П. Ленарт, П. Цолотка, В. Гула, М Грушкович, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар Я Фойтик, О. Швестка, КПЧ-гэй Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ М. Якеш Градай Түүхын зал соо шан барюулалгын баяр ёhололдо хабаадаба. СССР-hээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко эндэ байлсаба.

Орден барюулалга дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Аха дүү Чехословакиин коммунистнууд, ажалшад Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Густав Гусагай түрэhөөр 60 наhанай ойе hаяхан үргэнөөр тэмдэглэhэн байна. Энэ үдэр мүн манайшье орондо тэмдэглэгдээ. Прагада манай нүхэр ёhоной айлшалга нүхэр Гусагые хани халуунаар амаршалжа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар манай гүрэнэй дээдын шагнал — Ленинэй орден тэрээндэ барюулха арга намда олгобо.

Революционно нюуса тэмсэл соогуур гараhан, фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаhан, арадай засагай эхи тогтоолсоhон шэнэ социалис общество байгуулалсаhан ба мүнөөшье байгуулжа байhан Чехословакиин алдар солото коммунистнуудай зэргэдэ нүхэр Гусак оролсоно. Энэ ехэ, орёо бэрхэшээлтэй ута замдаа коммунис үзэл бодолдо үнэн сэхэ байhаараа, сухаришагүй зоригтой ба баатаршалга гаргадаг, эмхидхэлэй хүдэлмэридэ бэлиг шадабаритай байhаараа тэрэ онсо шалгардаг байhан. Эдэ бүхы шэнжэ шанарыень социалис революциин илалтада асарhан словак арадай национальна востаниин, ангиин тэмсэлэй шанга тулалдаата үдэрнүүдтэ эли тодоор харагдаhан гээшэ. Эхэ орондонь бэрхэшээлтэ үеын тохёолдоод байхада, Центральна Комитедэй хүтэлбэрие нүхэр Гусагта партинь даалгаад байхада тэрэ шэнжэ шанарынь хүсэд дүүрэнээр элирхэйлэгдээ hэн.

Һүүлэй жэлнүүдэй үедэ Чехословакиин коммунистнуудай хүсөөр хэгдэhэн бүхы юумэндэ сэгнэлтэ үгэжэ барахын аргагүй.

Орон доторхи байдал өөрынгөө жама ёhондо оронхой. Чехословак обществын марксистско-ленинскэ дайшалхы манлай — коммунис партиин хүтэлбэрилхы үүргэнь бэхижүүлэгдээ. Социализмда эсэргүү хүсэнүүдэй эронойнь экономикодо тохёолдуулhан топ ехэ хохидолой хойшолонгууд усадхагдаа; ЧССР-эй арадай ажахы бата найдамтайгаар ба тааруу зохидоор хүгжөөгдэнэ, ажалшадайнь байдал hуудал hайжарна. Уласхоорондын үйлэ хэрэгүүдтэ Чехословакиин социалис революцида нүлөө ехэтэй ба хүндэтэй хүсэн боложо, аха дүү бусад оронуудтай хамта эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа горитойгоор оруулна.

Богонёор хэлэхэдэ, КПЧ-гэй XIV съездын табиhан зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна, хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгын шухала асуудалнуудые шиидхэхэ арга боломжонууд Чехословакиин коммунистнуудта бии болоо гэжэ тоолохоодо болоно. Энэ хадаа бүхы коммунистнуудые, дэлхэй дээрэхи социализмын үнэн сэхэ бүхы нүхэдүүдые омогорхон баясуулна!

Манай оронууд ба арадуудай хоорондо заншалта ёhоор тэмдэглэгдэдэг байhан хани нүхэсэл ба аха дүүгэй харилсаа холбоон тогтоогдонхой. Энэ ушар хадаа политическэ байдал hайжаруулха талаар нүхэр Гусагай хүтэлбэри доро КПЧ-гэй Центральна Комитедэй хэhэн хүдэлмэриин нэгэ хубинь болоно гэжэ. нүхэдүүд, онсо тэмдэглэхэ дуран намда хүрэнэ. Манай партинуудай хоорондо тогтоогдоhон бэе бэедээ гүйсэд найдабаритай, хүндэлэлгын ба бодото нүхэр ёhоной харилсаанууд энэ хэрэгэй шухала талань болоно. Хүндэтэ нүхэдүүд. эгээл иимэ харилсаанууд бидэнэй, нүхэр Гусак ба КПЧ-гэй ЦК-дахи тэрэнэй соратнигуудай дунда тогтоогдоhон, бидэнэр эдэ харилсаануудтаа топ үндэр сэгнэлтэ үгэнэбди гэжэ Таанадта хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Зүгөөр, үнгэрhэн сагта манай оронуудай ямаршье бата харилсаатай байhанhаа, мүнөө үеын совет-чехословак харилсаа холбооной элдэб янзын шэнжэтэй байгаашье hаань, туйлаhанаараа hанаагаа амарха гэээшэ буруу болоно. Гансахан манай мүнөө үеын хүнүүд бэшэ, манай халаан болохо залуу үеын хүнүүдэй манай оронуудай хоорондохи аха дүү ёhоной харилсаа холбоо үндэрөөр сэгнэжэ, тэдэ харилсаануудые аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхэ хэрэгые өөhэдынгөө нангин уялга гэжэ тоолохо эгээл шухала. Манай хоёр парти залуушуулые иимэ үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлнэ гээшэ. Энэ hайн hайхан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ нүхэр Гусагай хубитаяа ехээр оруулжа байдагые тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Нүхэр Гусагай хүтэлбэрилжэ байhан КПЧ-гэй ЦК-гай Центральна Комитедэй ажал ябуулгын үшөө нэгэ тала тушаа мүнөөдэр хэлэхэдэ таатай байна. Энэ хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ бодото ба эдэбхитэй хабаадалга, манай эгээл үнэтэй юумэн болохо социалис хани нүхэсэлэй нэгэдэл ба жаргаалые аршалан хамгаалха, арьбадхалга тушаа үнэн зүрхэнhөө анхарал табилга мүн. Чехословакиин Коммунис парти интернационалис политикаараа манай дабшалтада, революционно бүхы хүсэнүүдэй дунда хүндэтэй болоо, энэ хэрэгтэ нүхэр Гусагай габьяа бага бэшэ.

Хүндэтэ нүхэр Гусак!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Совет правительствын үмэнэhөө Танинe үнэн зүрхэнhөө үшөө дахин амаршалаад, агууехэ Ленинэй нэрээр алдаршаhан орден барюулхыемни зүбшөөгыт. Бидэнэр элүүр мэндэ, хүнгэн сарюун ажаhуухыетнай, социалис Чехословакиин, манай оронуудай хани нүхэсэлэй аша туhада, коммунис хүдэлөөнэй шэнэ илалтын аша туhада ажал ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай Танда хүсэнэбди!

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэhэн үгые суглараашад нэрьемэ, удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев Г. Гусагта Ленинэй орден зүүлгээд, халуун дулаанаар, аха дүү ёhоор тэбэрин таалаад, гарыень бахим шангаар адхаба. Тиихэдэнь зал соо нэрьемэ альга ташалга болобо.

Нүхэр Г. Гусак харюутай үгэ хэлэбэ.

Нүхэр Г. ГУСАГАЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Брежнев! Минии ажал хэрэгые КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй правительствын үндэрөөр сэгнэhэндэнь, ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэн баясабаб. Энэ хайра шагнал бүхы совет арадай үндэр сэгнэлтэ гэжэ хүлеэн абанаб. Тэдэнэй ухаан бодолые, ажал хэрэгые, эршэ хүсые бидэ үндэрөөр сэгнэдэгбди.

Ажал хэрэгтэмни иимэ үндэр сэгнэлтэ үгэhэндэнь, баяр хүргэнэб. Танай хэлэhэн халуун дулаан үгэнүүдэйтнай түлөө баясхалан хүргэнэб. Минии hанахада, энэ үгэ соо хүдэлмэридэмни дан ехэ сэгнэлтэ үгтөө хэбэртэй. Чехословакиин Коммунис партиин ажал ябуулгада, манай ажалша арадай хүсэлэл оролдолгодо үндэр сэгнэлтэ үгтөө гэээшэ гээд, энэ хайра шагнал хүлеэн абабаб.

Манай партида, манай арадта зорюулагдаhан халуун дулаан үгэнүүдэй түлөө, hүүлэй жэлнүүдтэ тэдэнэй хэhэн ажал хэрэгтэ, тэмсэлдэ үндэр сэгнэлтэ үгэhэнэйнь түлөө баяр хүргэнэб. 25 жэлэй турша соо хэhэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые манай партиин Центральна Комитет хоёр үдэрэй урда тээ согсолоо. Бидэнэй, Чехословакиин коммунистнуудай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй түрүү отряд гэжэ тоологдодог. Советскэ Союзай Коммунис партиин түлөөлэгшын хабаадалсажа байхада, энээн тушаа хэлэхэ байhандаа баяртайбди. Уласхоорондын оршон соо Чехословакиин Коммунис партиин дүүргэжэ байhан үүргэдэ, манай харилсаа холбоондо үгэhэн үндэр сэгнэлтэдэ тон хүндэтэйгөөр ханданабди.

Марксизм - ленинизмын сурталда үнэн сэхэ, Чехословакида социализмын байдал шууд сэхээр бэелүүлгын аша тупада, бата бэхи хани барисаанай аша туhада КПЧ-гэй XIV съездын тодорхойлhон хараа түсэбые шууд сэхээр бэелүүлхэ уялга мэтээр энэ шагналые эндэ байhан бүхы нүхэд хүлеэн абана гэжэ би hананаб. Советскэ Союзай ба Чехословакиин арадуудай хоорондохи али бүхы харилсаае Советскэ Союзай Коммунис партитай хамта хэлбэришэгүй бэхижүүлхэ тухай КПЧ-гэй ЦК-гай hаяхан болоhон пленум дээрэ тэмдэглэгдээ hэн.

Энэ үндэр хайра шагналайнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнhөө гүнзэгы баяр баясхалан хүргэхыемни, Советскэ Союзтай хани барисаагаа бэхижүүлхын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахые, хани барисаагаа хүгжөөн бэхижүүлхые КПЧ-гэй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Президиумэй гэшүүдэй ба секретарьнарай үмэнэhөө, өөрынгөө зүгhөө найдуулхыемни зүбшөөгыт. Энэ хадаа социалис общество хүгжөөлгэдэ, манай арадай байдал hайжаруулгада таарамжатай ори ганса зам гэжэ харанабди.

Нүхэр Г. Гусагай хэлэhэн харюутай үгэ нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаhан байна.

Зал соо байhан КПЧ-гэй Чехословакиин гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд. совет түлөөлэгшэд үндэр хайра шагналда хүртэhөөрнь КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарие үнэн зүрхэнhөө амаршалба.

ШЭНЭ ТАСС-hОНИН

ТҮРЭЛ АРМИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Совет Армиин Түбэй театр hайндэрэйхээр шэмэглэгдэнхэй. Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 55 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан февралиин 22-то эндэ болобо.

КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизов СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна Политическэ управлениин начальник армиин генерал А. А. Епишев ба бусад баярай суглаанай президиумдэ hуугаа.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Политбюрohoo бүридэhэн хүндэлэлэй президиум баяр баясхалантайгаар hунгаа.

Москвагай «Борец» заводой заhабарилагша, коммунис ажалай ударник П. Ф. Богданович, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь Л. И. Матвеев, Социалис Ажалай Герой академик Н. М. Жаворонков гэгшэд Эхэ ороноо сахин хамгаалагшадые халуунаар амаршалба.

Коммунис партяар байгуулагдаhан манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд 55 жэлэй турша соо Агуехэ Октябриин, эб найрамдалай ба социализмын туйлалтануудые бата найдамтайгаар сахин хамгаална гэжэ СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, армиин генерал С. К. Куркоткин хэлэбэ. Партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл дотор табигданхай зорилгонуудые бэелүүлхэ ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтын оршом соо Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 55 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байнабди. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаhан манай партиин гадаадын политикые Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд, бүхы совет хүнүүдтэл адли, бүрин дэмжэнэ.

Оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, Арми ба Флодой дайшалхы хүсэ шадал нэмээхэ тухайда Коммунис парти, Совет правительство анхаралаа ехээр хандуулна. Мүнөө манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд ямаршье эзэрхэг түримхэйшүүлые hамна бута сохихоор бэлэн.

Баярай суглаанда хабаадагшад амаршалгын бэшэг КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээбэ.

СОВЕТ МОРЯГУУДТА ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАА

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй премьер-министрэй шиидхэбэреэр, олохон совет моряагууд «Хани барисаанай түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаhан байна. Эдэ шагналнуудые Хайфон хотын захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ баярай оршон байдалда барюулба. Тиихэдээ совет ханинарые үнэн зүрхэнhөө халуунаар амаршалаа.

Олон жэлэй турша соо интернациональна уялгаяа нэртэй солотойгоор дүүргэhэн совет моряагуудые уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгын порт — Хайфон хото hайн мэдэнэ. Совет вьетнам хоёрые холбодог далайн энэ зам совет моряагуудай эрэлхэг зоригой, шэн габьяагай зам болонхой. Энээн тухайда вьетнам нүхэд нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэhэн байха. Совет судануудай экипажнуудай гэшүүдые шагнаhан ушар — аха дүү ёhоной дэмжэлгэ ба туhаламжа үзүүлhэнэйнь түлөө Советскэ Союзда вьетнам арадай баяр баясхалантай байhанай гэршэ болоно.

Һара дээрэхи хоёрдохи үдэрэй программа дүүргэгдээ

ЗАМБУУЛИНДАХИ АЛАС ХОЛЫН ХОЛБОО БЭЕЛҮҮЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Луноход-2» гэжэ автомат аппарат Һара дээрэхи хоёрдохи үдэрэйнгөө программа түгэсхэбэ.

Далай ба хуурай газарhаа Лемонье гэдэг хүнхэр нүхэнэй урда хуби худар ороhон дайдын нюуруе олон талаарнь шэнжэлэлгэ энэ үедэхи научна хүдэлмэриин гол зорилго байгаа. Һарын нюур талын зурагые телевизорэй туhаламжаар буулгаха, Һарын хүрьhэнэй химическэ бүридэл ба физико-механическа шэнжэнүүдые тодорхойлхо, суранзанай бүридэлые хэмжэн тодорхойлхо ябуулганууд аппарадай программада оронхой.

Һарын нюур талые, тэрэ шэлэн Наранhаа сасардаг туяа ба рентгеновскэ элшые, Һара дээрэхи огторгойдо наранай гэрэл туяагай сасаралгые шэнжэлхэ туршалганууд хэгдээ.

Өөрөө ябадаг аппарат Һара дээрэхи газарай ба шоройн орёо оршон байдалда дабшахадаа, оньhон түхеэрэлгэнүүдэйнгээ эрхим шанартай байhые харуулаа, программа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга олгоо.

«Луноход-2» гэжэ автомат аппарат Һара дээрэхи хоёр үдэрэй турша соо 11 мянга 67 метр зам гаталба. Февралиин 22-то, Һара дээрэхи хоёрдохи үдэрэй дүүргэхэ үсэр. хэгдэhэн сеансын үедэ өөрөө ябадаг аппарадай түхеэрэлгэнүүд шалгагдаhан, Наранай батарейн хабхаг буулгагдаhан байна. «Луноход-2» гэжэ автомат аппарадай түр зуура тогтоhон райондо hүни болобо. Энэнь мартын 9 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ХҮНДЭТЭ ХЭРЭГ

Республикымнай, хүдэлмэришэн анги, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдожо, һайн үрэ дүн туйлаһан байна.

Энэ туршада промышленнэ продукци бүтээн гаргалгын хэмжээн 250 гаран миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 20 процентээр дээшэлээ. Хэрбээ 1955—1960 онуудай хугасаада республикымнай промышленность жэлдээ дунда зэргын 250 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилдэг байгаа һаа, энэ табан жэлэй хоёр жэл соо зургаадахи табан жэлэй нэгэ жэлэй туршада бүтээгдэдэг бүхы продукциин хэмжээнэй ургалта туйлагдаһан болоно бшуу.

Ороной Зүүн зүгэй районуудай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн КПСС-эй XXIV съездын хараалһан зорилгонуудтай зохилдуулагдан, промышленостьмнай хүгжэнэ.

Эрдэм ба техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, шэнэ техникэ, түрүү технологи хэрэглэхэ, ажалай эмхидхэл ба үйлэдбэрийе хүтэлбэрилгэ нарижуулха асуудалые шиидхэжэ байһанай ашаар амжалта туйлагдана.

Авиационно, прибор бүтээлгын, локомотив-вагон заһабарилгын, «Теплоприбор», «Электромашина», Тимлюйн асбоцементын зүйлнүүдэй заводуудай, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын болон зарим коллективүүд энэ талаар бага бэшэ тэмсэл ябуулаа.

Үнгэрэгшэ хоёр жэлэй туршада үйлэдбэридэ шэнэ техникэ урагшатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ, мүн автомат, поточно болон конвейернэ 80 лини ашаглалгада оруулагдаа. Шифер, сонхын шэл үйлэдбэрилхэ автомат лининүүд, мүн эдеэ хоолой министерствын предприятинуудта автомат, автомат шахуу хэдэн лини хүдэлгэгдэдэг болоо. Хамта дээрээ 5 цехэй, 31 участогай үйлэдбэри ургэлжэдөө оньһожоруулагдаһан байна. Модо болбосоруулгын болон мебелиин Буряадай комбинадта, Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадта, локомотив-вагон заһабарилгын заводто, нарин сэмбын фабрикада иимэ цех, участогууд байгуулагдаа. Үйлэдбэрийе эмхидхэн хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ электронно-тоололгын машинанууд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Урдань хараалагдаһан программын ёһоор хүдэлгэгдэхэ станогууд ашаглагдажа захалаа. Шэнэ онол арга, нэрлэбэл, металл шудхаха, детальнуудые болбосоруулха түрүү арга, машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын предприятинуудта хэрэглэгдэжэ байна. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай үйлэдбэри оньһожоруулагдана.

Республикымнай предприятинуудай экономическа, үйлэдбэриин холбоо барисаанууд, харилсан туһалалсалга улам хүгжэжэ байнхай. Тэдэнэр үйлэдбэреэ техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ, үйлэдбэрийе эмхидхэн хүтэлбэрилхэ болон коллективэй социальна хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэхэдээ проектнэ-конструкторско бюронууд болон научно-шэнжэлэлгын институдуудтай холбоо барисаагаа бүри һайжаруулан, сагдары хэрэгтэй туһаламжа абана.

1973 оной гүрэнэй түсэбэй ёһоор продукци худалдалгын хэмжээн нёдондонойхиһоо 6,5 процентээр ургахаар хараалагдаа. Промышленностиин гол продукци — элдэб приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, электродвигательнүүд, цемент, барилгын ондоо материалнууд ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ ёһотой юм. Тиихэтэй хамта шэнэ түхэлэй продукци — хүүргэнүүдэй хабсаргамал металл зүйлнүүд, картон, целлюлозо, модоной зомгооһоор хэгдэһэн плитэ, ондоошье янзын продукци үйлэдбэрилэгдэжэ эхилхэ байна.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилго табигдаа. Тэдэниие амжалтатайгаар шиидхэхын тула ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрийе эмхидхэн хүтэлбэрилгэ нарижуулан һайжаруулха, гол фонднуудһаа продукци абалгые эрид ехэдхэхэ шухала юм.

Үнгэрһэн хоёр жэл соо хамта дээрээ һайн үрэ дүнгүүдэй туйлагдаһан байбашье, промышленностиин хүдэлмэридэ горитой дутагдал бии байһаар. Эдеэ хоолой промышленостиин, нютагай промышленностиин предприятинуудта продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдээгүй зандаа. Зэдын комбинат, Ципиканай прииск, Улаан-Үдын шэлэй завод табан жэлэй хоёр жэлэй даабари дүүргэжэ шадаагүй.

Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээ эрид дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө үеын гол шухала зорилго болонхой. Энэ зорилго бэелүүлхын тула үйлэдбэриин гол фонднуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, ашаглалгада тушаагдаһан шэнэ цех, түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй. Харин эндэ ехэ дутагдал бии.

Шэнэ үйлэдбэри, гол фонднуудһаа продукци абалга горитой ехээр дээшэлүүлэгдэнэгүй. Шэлэй заводой хоёрдохи ээлжээн проектээр хараалагдаһан хүсэ шадалдаа хүргэгдөөгүй, тэрэнэй 85 процентнь ашаглагдана. 1971 ондо тушаагдаһан Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикын проектнэ хүсэ шадалай оройдоо 19 процентнь хүсэндөө оронхой. Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой, автомобиль заһабарилха, мүн Онохойн комбинадай модоной зомгооһоор плитэ хэхэ үйлэдбэри һайнаар ашаглагданагүй.

Бага гаргашатайгаар һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ гол фонднуудһаа продукци абалгые ехэдхэхэ, бии байгаа техникэ, машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ гээшэ ехэ удха шанартай юм. Теэд зарим предприятинууд гол фонднуудһаа продукци абалгые ехэдхэхэһээ байтагай бүри доошолуулжархёо. Иимэ ушар локомотив-вагон заһабарилгын, судна бүтээлгын заводуудта, Зэдын комбинадта дайралдаа.

Технологическа бүхы түхеэрэлгэ, станок, машинануудые ганса нэгэ халаанда бэшэ, бүхы гурбан халаанда бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ байбал, гол фонднуудһаа ехэ продукци абтаха, предприятинуудай техническэ хүгжэлтэ дүлдыдаха юм. Харин республикымнай предприятинуудта түхеэрэлгэ хүдэлгэхэ коэффициент арай шамай 1,3—1,5 халаан болоно. Олонхи предприятинуудай түхеэрэлгэнүүд 3-дахи халаанда хүдэлгэгдэнэгүй шахуу. Мүн 2-дохи халаанда хүсэдөөр ашаглагданагүй.

Бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, металл, материал, ондоо хэрэгсэлнүүдтээ эзэн ёһоор хандаха, алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэхэнь ехэ шухала юм. Тиигээгүй һаа, шиидхэхы жэлэй түсэб, 1973 ондо табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэнь бэрхэшээлтэй.

Үйлэдбэрийе эмхидхэн хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха талаар түрүүшын алхам зарим предприятинуудта хэгдээ. Энэ хэрэгтэ автомат арга хэрэглэхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Авиационно, локомотив-вагон заһабарилгын заводуудта АСУП хэрэглэхэ бэлэдхэл түлэг дундаа. Орёо оньһон энэ арга нэбтэрүүлхэ бэлэдхэл заводуудта уридшалан хараалагдаһан холын хараата түсэбэй ёһоор хэгдэнэ. АСУП нэбтэрүүлхэ, электронно-тоололгын машинануудые хүдэлгэхэ электроникүүд, математикүүд, программистнуудай кадрнууд бэлдэгдэнэ.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ продукциин шанар, тэрэнэй өөрынь үнэ сэн ехэ удха шанартай юм. Энэ асуудал шиидхэлгэдэ мүн лэ ехэ дутагдал бии. Зарим предприятинуудта, жэшээлхэдэ, «Забайкаллес» комбинат, манай промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл, нютагай болон эдеэ хоолой промышленностиин министерствэнүүдэй предприятинууд, Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод болон бусад зарим фабрика, заводуудта үлүү ехэ гаргаша хэгдэнэ, муу шанартай продукци бүтээһэнэй, продукцяа саг соонь хэрэглэгшэдтэнь ябуулаагүй ушарһаа яла түлэхэ ушар үзэгдэнэ. Эдэ бүгэдэһөө боложо, продукциин өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ гээшэ.

«Электромашина» заводой, нарин сэмбын фабрикын коллективүүд продукциингаа шанар һайжаруулха гэжэ оролдоно. Хууһарһан, худалдаанда гүйсэгүй болоһон зүйлнүүд ондоо шэнэ, һайн шанартай зүйлнүүдээр һэлгэгдэнэ. Тиигэжэ арадай ажахыда яһала ехэ ашаг олзо оруулагдана. Гэхэтэй хамта, республикымнай үшөө олон предприятинууд мүнөө үеын эрилтэдэ таарама бэшэ продукци бүтээн гаргаһан зандаа.

Ажалай сагые дэмы һалгааха ушар усадхабал, нэмэлтэ ехэ продукци бүтээн гаргаха арга олдохо гээшэ. Ажалай нормо гуримшуулха, техническэ талаараа баримталагдаһан нормо хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ асуудал мүн лэ ехэ шухала болонхой.

Промышленностимнай хүдэлмэрилэгшэдэй табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд орёошье, харюусалгатайшье байна. Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлхэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл нарижуулан һайжаруулха, гол фонднуудһаа продукци абалгые дээшэлүүлхэ, алмалта, арьбалалтын гурим наринаар сахиха шухала юм. Наука болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха асуудал коллективүүдэй гол анхаралда байха ёһотой.

Эдэ бүгэдэ хадаа предприятинуудай партийна организацинуудай, бүхы коллективүүдэй шиидхэхэ зорилго болоно. Энэ зорилгоёо хэр зэргэ бэелүүлһэнэй, дайшалхы тэмсэл ябуулһанай, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ гэжэ бүхы коллективүүдэй хүсэ шадалаа элсүүлһэнэй ашаар тэндэхи партийна организацинуудай ажал сэгнэгдэхэ юм.

Хүдэлмэришэн анги, промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэд урдахи зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлэн, табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ габшагайгаар ажаллажа, гүрэнэй түсэб, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ найдагдана.

А. АКИМОВ,
партиин обкомой промышленно-транспортын таһагые даагшын орлогшо.

СЕМИНАР БОЛОБО

Һаяхан КПСС-эй Зэдын райком агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй болон политинформаторнуудай семинар үнгэргэбэ. Семинарта дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. Р. Потепалов үгэ хэлэжэ, үнгэрһэн жэлэй ажал хүдэлмэриин дүнгүүд тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Мүн хүн зоной дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие ямар аргаар бүри оншотой, бүри удха түгэлдэр болгохоб гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

«Мүнөө үеын СССР-эй экономическа асуудал» тухай лекци КПСС-эй райкомой секретарь П. Т. Манзаров уншаба.

Кварталда нэгэ дахин иимэ семинар үнгэргэгдэхэ болобо.

Б. ДАРМАЕВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой инструктор.

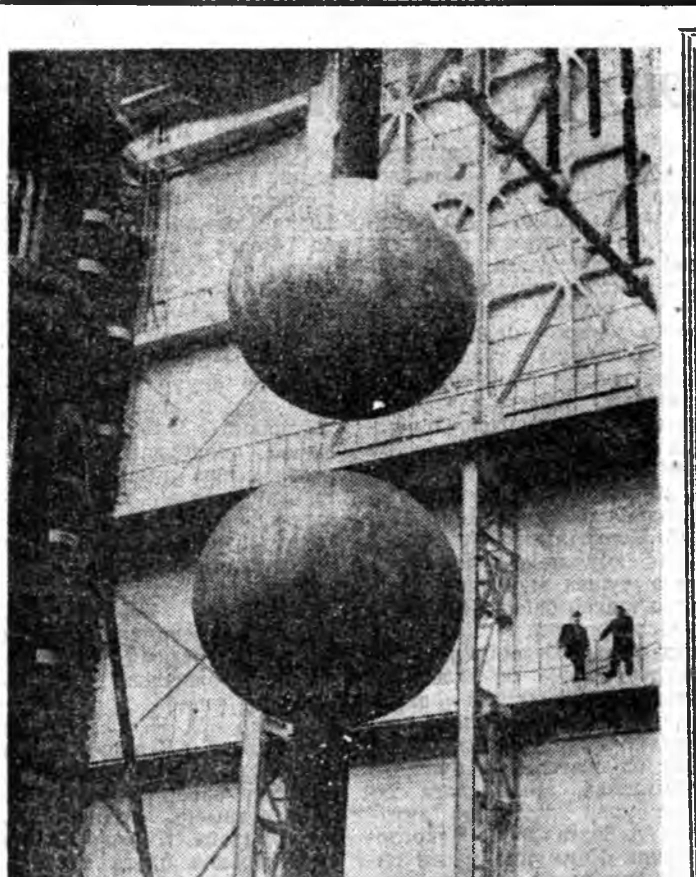

МОСКВА. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлдэ Бүхэсоюзна В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ электротехническэ институдай коллектив ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

1921 ондо В. И. Ленинэй үүсхэлээр байгуулагдаһан энэ институт Россие электрижүүлхэ Ленинскэ түсэбые бэелүүлхэ талаар ябуулагдажа байһан асари ехэ шэнжэлгын хүдэлмэриин түб болонхой юм. Энэ институдта манай ороной эгээл түрүүшын дуугардаг киногой аппаратура, түрүүшын совет телевидениин аппарадууд болон элдэб электро-түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэһэн байна.

Тус институдай коллектив мүнөө 1500 киловольт хүсэтэй электро-дамжуулгын лини бүтээжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Институдай нэгэ зал соо.

ТАСС-ай фотохронико

Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада

Үһалагдадаг газараа үргэдхэхэмнай

Һүүлэй жэлнүүдтэ түрэл парти, гүрэн түрэмнай оронойнгоо гол һалбаринуудай нэгэн болохо хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, газар тарялангай болон мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абалаг болохын түлөө горитойхон анхарал хандуулна. Тиин манай совхозой таряашад, механизаторнууд парти, правительствынгаа табиһан зорилгонуудые сүм дүүргэхын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулна.

Манай ажахын гол баялиг болохо газар тарялан бусад хүршэ колхоз, совхозуудайхида орходоо гансашье хүрьһэ, үрэжэлэйнгөө талаар булюу бэшэ, мүн ехэнхи хубинь үһалагдадаг байһаараа илгаатай юм. Баруун, Зүүн Хүнтэйн тарялангай газар жэл бүри һалхинда үлеэлгэжэ, хүрьһэниинь ехээр муудадаг гээшэ. Харин манай газар тарялаанда иимэ бэрхэшээл тохёолдодоггүй шахуу. Тиимэһээ манда ороохо тарянай, бусад ургамалай тоггууритай баян ургаса жэл бүри ургуулха арга боломжо яһала бии. Зүгөөр эдэ арга боломжонуудаа али зэргээр хэрэглэнэбибди гэжэ шэнжэлэн харахада, үнгэрһэн хоёр-гурбан жэлэй туршада тарянай ургаса дээшэлүүлхэ талаар яһала ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээлбэл, урдандаа хада совхоз сагай уларилһаа уламжалан, жэл бүри ороохо тарянай ургаса багаар хуряагша бэлэй. Тэрэ сагта үнэндөө ажахымнай механизаторнууд жэл бүри олон ондоо аргануудые хэрэглэжэ, алинайшье туһатай байһыень шэнжэлжэ тодорхойлдоггүй байгаа. Энээнһээ боложо, севооборотнайшье «алдууршоо» бэлэй. Минеральна утэгжүүлгэеэ хараалагдаһан түсэбэй ёһоор оруулдаггүй, наг шэбхэшье ехээр гаргагдажа тараагдадаггүй байгаа. Тиимэһээ ямар ехэ ургаса абтахаб даа.

Үнэндөө мүнхэ юумэн гэжэ байдаггүй бшуу. Газарһаа хэды шэнээн ургаса ургуулжа абааби, тэды зэргын лэ минеральна болон бусад утэгжүүлгэ хүрьһэндэнь оруулжа байгаагүй һаа, үрэжэлынь үнишье болонгүй муудахад гэжэ үнинэй таряашад зүбөөр хэлэдэг. Теэд манай механизатор, таряашад һүүлэй жэлнүүдтэ тарянай полидо минеральна утэгжүүлгэ ехээр оруулдаг болонхой. Тиихэдээ бидэ нэн түрүүлэн үһалагдадаг газартаа анхаралаа ехээр хандуулдаг байнабди. Юуб гэхэдэ, үһалагдадаг полиие элдүүрилжэ, тарилгаяа али бүхы агротехническэ заабариин ёһоор хэхэдэ, бусад үһалагдадаггүй тарялаанда орходоо ургасань ехэ байдаг. Совхоздо бүхыдөө үһалуурийн 5 системэ бии юм. Теэд энэмнай яһала олоншье, ехэ газаршье үһалхаар гээшэ. Зүгөөр һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ системэнүүдээ шэнэдхэн заһабарилхаар хэлсэжэ, ехэ хүдэлмэри эхилһэн аад, аргагүй удаанаар бүтээгдэжэ байна.

Үнгэрэгшэ жэл сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье һаань, газараа һайнаар элдүүрилжэ, тарилгаяа агротехникын заабаряар үнгэргэһэнэй ашаар яһала бараг ургаса хуряагаа һэмди. Жэшээлбэл, манай совхоз гектар бүриһөө 11,2 центнер тарая хуряаха түсэбтэй аад, 13,2 центнер ороохо хуряагаа. Ороохо тарая ургуулдаг республикын зарим түрүү аймагуудай ажахынуудтай зэргэсүүлхэдэ, туйлаһан энэ дүнгүүднай жэшээлэшэгүй бага байна бшуу. Урдандаа бидэ гектар бүриһөө 9,6—9,8 центнер, заримдаа үшөөшье бага ургаса хуряадаг байһамди. Энээнтэй зэргэсүүлхэдэ нёдондоноймнай дүн яһала ехэ байгаа. Тиихэдэ үһалагдадаг газарһаа гектарай 23,7 центнер тарян абтаа гэхэ гү, али үһалагдадаггүй полидо орходоо гектар бүриин 10 центнерээр ехэ орооһон хуряагдаһан байгаа. Гадна совхозымнай дунда зэргээр гектар бүриһөө 14,6 центнер обёос, 18,9 центнер ешмээн, 12,1 центнер горох хуряагаа. Хэрбээ үһалагдадаг тарялангай ехэ байгаа һаань, бүришье баян ургаса ургуулха һэмди.

Манай совхоз бүхыдөө 4 мянган гектар үһалагдадаг тарялантай. Зүгөөр энэ газараа бүри үргэдхэхэ аргатайшье һаа, үһалуурийн бүхы системэнүүдые дүүрэн хүсэндэнь ашаглаагүй дээрэһээ нэгэл газартаа «хатарһаарбди». Юуб гэхэдэ, Зарубинай үһалуурийн системэ аяар 1970 ондо шэнэлэгдэн заһабарилагдаһан аад, мүнөөшье хүрэтэрөө хүсэндөө хүргэгдөөгүй байһаар. Саашадаа бидэ үһалагдадаг газараа бүри үргэдхэхын тула һубаг ханаабуудаа, үһалууриингаа системэнүүдые бүри һайнаар шэнэдхэн заһабарилжа, Шитханай намаг хүсэдөөрнь хатаахаар хараалагдана.

Үндэр баян ургаса хуряахын тула гансашье газараа үһалаад, утэгжүүлээд, тарилгаяа агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргэхэ бэшэ, мүн ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэжэ хүтэлбэрилхэ бологдоно. Һүүлэй үедэ совхоз тракторна тарян ажалай бригадануудаа ажахын тоосоотэ түсхай звенонууд болгон хубаарилаад, бүхы тарялангаа, машина, техникэ, тракторнуудыень хубаажа даалгаа һэмди. Тиигэжэ звенонуудые эмхидхэһэмнай һайн дүнгүүдые түйлаа. Жэшээлбэл, үрэһэнэй ороохо ургуулжа бэлэдхэхэ үнинэй таряашан Михаил Ильич Колмаковой звено гектар бүриһөө 22,4 центнер ороохо хуряажа амжаһан байна. Тус звенодо бүхыдөө 650 гектар тарялан даалгагдаа юм. Дүршэл ехэтэй Ми…

Табан жэлэй түрүүшүүл

МҮНӨӨНЭЙ МЕХАНИЗАТОР

«Хүн гээшэ хилээмэ талхаар хоол хэнэ. Теэд түрүүн тарая ургуулжын тула тэрэ өөрынгөө хара хүлһэ, ухаан бодолоо гаргажа тарялан дээрэ хүдэлнэ» — гэжэ мэдээжэ уран зохёолшо Эдуард Межелайтис бэшэһэн байдаг. Энээгээр алтан тарянай тиимэ хүнгэнөөр ургуулагдадаггүйе тодоор харуулна бшуу.

Ороохо тарая ургуулхын тула хабарай хагсуу һалхин соогуур үдэр һүнигүй шахуу ябажа газараа элдүүрилхэ, борнойлхо, тариха хэрэгтэй. Зунай аяма халуунда паар һайнаар хахалха болоно. Намар тарягаа гээлтэгүйгөөр хуряажа абахын тула богонихон болзор соо баһал унтаха нойргүй шахуу хүдэлжэ гараха, намарай паар түргэнөөр хахалха ёһотой. Тиигээд үбэлдөө газартаа наг шэбхэ зөөхэ, саһа тогтоохо, трактор, комбайнаа заһабарилха шухала. Хажуугаарнь ган гасуур болоно аа гү, али хэрэггүй сагта хура бороо орожо, һаал хэнэ аа гү гэжэ үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болгохош.

Газартаа үнэн зүрхэнһөө дуратай, ямаршье бэрхэшээлһээ тунхарихагүй зоримгой, ухаансар һүбэлгэн хүн лэ ёһотой таряашан, механизатор боложо шададаг гээшэ.

Тиихэдээ мүнөөмнай механизатор гансахан үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор хүдөлөөд, мухар нюдаргаар мунхяад ябадаг бэшэ, мүн тэрэ олон юумэ мэдэхэ, шадаха, мэргэжэл ехэтэй, ажалаа бодомжотой зүбөөр эмхидхэдэг, эрдэм наука, шэнэ техникын түрүү туйлалта хүдэлмэридөө зүбөөр хэрэглэдэг болонхой.

Эгээл тиимэһээ мүнөө механизатор хүдөөгэй гол мэргэжэлтэ, олоной урдаа хараха хүн гэжэ дэмы тоологдодоггүй.

Тээсгэн Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү механизатор Жамса Бадмаевич Самьяевтай хөөрэлдэхэдөө эгээл энээн тухай бодомжолжо байгаа һэм.

Энэ хүн тэбхэр 25 жэлэй саада тээ механизаторай курс дүүргэжэ, «булад» мориной жолоо бариһаар, мүнөө болотор таһалгаряагүй хүдэлжэ ябана. Эгээн түрүүн түмэр моөртэй хуушанай ХТЗ тракторта һуужа ажаллаа. Тэрэ үедэхи техникэ мэдээжэ һааб даа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын лайн һаял дүүрээд, арадай ажахые һэргээн бодхоожо байһан хүшэр бэрхэтэй жэлнүүд һэн. Трактор хүү хуушан, хэды метр ябаад лэ эбдэршэхэ тооной, тэдэндэ һэлгээд табиха запасной частьшье хомор. Тиихэдэ диилэнхидээ эхэнэрнүүд, һаял 16—17 наһа хүрэжэ ябаһан хүбүүд лэ механизатораар хүдэлдэг бэлэй.

— Урдань тракторта хайшан гэжэ хүдэлдэгөө һанахада, нэгэ һожоргүй зүүдэн шэнги байдаг. Дүй дүршэлшье гэжэ юун байхаб. Түрүүшын жэлдэ үнинэй механизатор Дулсан Цыдыповатай хүдэлөөб. Миниингээ рукояткаар эрьюулжэ диилэхэгүйдэ, «яагаа шэнээгүй жаалдамар гээшэбши, аса даа наашань, энээниеш булга мушхажархихаб» гээд мундуугаар эрьюулэгшэ һэн. Тэрэ үеын техникэтэй жэшэхэдэ, мүнөөнэйш трактор, комбайн миил кнопко даралгаһайл болоо ха юм,— гэжэ Жамса Бадмаевич энеэбхилэн хөөрэжэ һуудаг.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо нүхэр Самьяевай хүдэлжэ үзөөгүй трактор, машина хомор ёһотой.

Энэ механизаторай бүхыдөө хахалһан газарые, хуряажа абаһан ургасынь хэмжэхэ, шэгнэхэ болоо һаа, хэдэн арбаад мянган гектар, хэдэн зуу мянган центнер болохо ёһотой. Жэл бүхэндэ хабар болоходо ДТ-54 гү, али ДТ-75 түхэлэй тракторта һуужа, газар хахална, сеялкэ шэрэнэ. Хабарай тарилгын дүүрэмсээр паар хахалжа ороно. Зун үбһэ хуряалгада хабаадалсана, комбайн заһабарилна. Тиигээд тарая хуряалгада гаража, одоол саһа оротор сулоо тухагүй ажаллана. Юуб гэхэдэ, ургаһан таряае богони болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр абахын тула унтаха нойр, амарха амаралтаяа мартажа, хүдэлөөгүйдэ аргагүй. Мүн тарялангай һолоомо суглуулжа абаха хэрэгтэй. Үбэл болоходо, үнөөхи хабар газар хахалһан трактораа заһабрилна. Тиигэжэ түхэреэн жэл соо таһалгаряагүй ажаллана бшуу.

— Бүхы механизаторнуудаймнай Жамсадал адляар хүдэлдэг һаань, ехэхэн юумэ бүтээгдэхэ һэн даа. Одоол энэмнай ямаршье ажал хэхэдээ үнэн зүрхэнһөө оролдожо, хайшан гээл һаа, һайн шанартайгаар бүтээхэмни ааб гэжэ ябадаг хүн гээшэ. Нормоёо дүүргэнгүй хэзээдэшье полевой стандаа ерэхэгүй,— гээд эндэхи тракторна бригадын бригадир Пунсык Дамбиев хэлэнэ.

Гансахан һүүлэй хоёр жэлдэ Жамса Самьяевай хэһэн хүдэлмэриин дүн харахада, бригадирай хэлээшые ойлгохоор болоно. Жэшээнь, хабар тракторaар сеялкэ шэрэжэ тарилга хэхэдээ, тэрэнэй агрегат халаан соо 24 гектар тарихын орондо үдэр бүри 30—35 гектар, зарим үдэр 40 хүрэтэр гектар тариһан байна. Тэрэнэйнь зэргээр абаһан салингыньшье бусадһаа ехэ. Хабарай тарилгын үедэ тэрэ 360 түхэриг түлөөһэ абаа. Намар ургаса хуряалгын үедэ Жамса Бадмаевичын комбайн бусадһаа ехэ тарая халана. Һүүлэй зургаан жэлдэ удаагаар тэрэ жэл бүхэндэ 3600—3700 центнер тарая сохижо, 300—350 гектар ургаса хадаһан байна. Гансахан нёдондо 421 гектарта тарая хадаа, хуряагаа, 4 мянга шахуу центнер ороохо сохижо абаа.

— Һайн ургасатай тарая хуряахада урматай ааб даа. Манай эндэхи тарялан ехэнхидээ элһэлиг хүрьһэтэй аад, ургасань багашаг байдаг юм. Тиимэһээ үдэр һүнигүй ябажал, дүрбэ-таба мянган центнер тарая сохиноб. Хайшан гэхэбши, ургасань муу гээд орхихогүйш, тэрэнэйнгээ монсогорхоншье хоолос гээнгүй абахые оролдохош,— гэжэ Жамса Бадмаевич хэлэнэ.

— Мүнөөмнай бултанһаа ехэ газар хахалха, бултанһаа ехэ тарая сохихонь тиимэ амар бэшэ. Техникэ хуу һайн болошоо ха юм. Механизаторнуудшье хэниинь хэндээ мүхөөгөө үгтэхэгүй шадамар бэрхэ болонхой. Жэшээнь, Жамсатай баһал хэрёод жэлдэ хүдэлһэн комбайнернууд Владимир Савватеев, Бата-Мунко Раднаев, Александр Казанкин гэгшэд ажаллана. Тиигэбэшье Жамса тэдэнһээ багал дээшээ үрэ дүн туйлаад байдаг,— гэжэ бригадир Пунсык Дамбиев намда тайлбарилжа үгэбэ.

Зүб лэ даа. Трактор, комбайнаа һайн мэдэлэг, нарин

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД

ДАЙНАЙ, АЖАЛАЙ ВЕТЕРАН

буулжа, ургажа байһан модые орбонтойнь һолбо татаха дуран хүрэгшэ һэн.

Тэрэ гэһээр гушан хоёр жэл үнгэршэбэ. Аяар табин хоёртой болошобоб. Һаял шэнги һанагдаха юм...

Ганжур Бадмаев Сэлэнгын аймагай Жаргаланта нютагта, малшан айлай бүлэдэ түрөө. Ажалша хүнэй үхибүүн ажалша байха. Ганжур арба хүрэхэһөө хойшо ажал хэжэ һураа. Колхоздоо түрүүшын тракторай ерэхэдэ тэрэниие дахажа, хүл нюсэгөөр гүйжэ ябаа. Арай гэжэ арба найма хүрэхэдөө тракторист болоо.

1939 ондо, хорин наһатайдаа, сэрэгэй уялгата албанда мордоо. Армида хоёр жэл болоод байхадань Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн эхилһэн байна. Фронтын хүшэр хүндэ жэлнүүд. Һүни үдэргүй үргэлжэлһэн шуһата байлдаан. Үсэд шанга тэмсэл. Буугай дуунай нэерээн, даринн утаан, минэ, бомбын тэһэрээн...

Илалта. Фашис Германи һүнөөгдөө. Дайн дүүрээ. Гэртээ бусалган. Аяар долоон жэл соо, тэрэнэй дүрбэн жэлыень шахуу фронт дээрэ, байлдаанай дүлэн соогуур үнгэрөө бэлэй.

1946 он. Ганжур хорин зургаа наһатайдаа түрэһэн тоонто нютагтаа ерэжэ, боро шинель, сэрэгэй малгай, һурбүһөө һэлгэжэ, тайбан сагай, түбшэн байдалай ажал эхилхэдээ, Буряадай гигант — паровоз-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн ангиин зэргэдэ ороһон юм. Тэрэ гэһээр таһалгаряагүй хорин долоон жэл соо ажаллажа байна.

Ажал хэжэ ябахадаа аһан шадалаараа оролдодог, сэрэг дайндашье ябахадаа өөрынгөө үүргэ, тангаригаа үнэн сэхээр бэелүүлэн, үһөөтэ дайсание даран илахын түлөө ами наһаа гамнангүй тэмсэһэн—иимэ шударгы сэбэр үзэл бодолтой хүн үдэр сагай, он жэлэй үнгэрһэниие мэдэдэггүй байна. «Он жэлнүүд ямар түргэнөөр үнгэрнэ гээшэб» гэжэ Ганжур Мункуевичай гайхаха дэмы бэшэ.

— Дайнай фронтдо ябаһанаа хөөрэжэ үгыт даа,— гэжэ асуухадам, «мартааб, үни болоод байнал даа» гэжэ һанаа алдана.

Алас-Дурна хизаарай Ханка нуурай шадархи райондо сэрэгэй алба хэжэ байһанаа дайнай фронтдо ошоо һэм. 1941 оной декабрь һарада Брянскын шэглэлээр байлдаанай фронт хүрэжэ, 1942 оной март соо байлдаанда шууд оролсоо һэм,— гэжэ Ганжур Мункуевич дурсана.—Артиллерист, ехэ буугай командир, сержант солотой ябааб.

Сержант Бадмаев саашадаа дайнай фронт дээрэ 3-дахи Белоруссиин фронтдо ехэ буугай дивизиондо ябаа. 1943 ондо Орёл хото шадар болоһон суута шанга тулалдаанай үедэ хүндөөр шархатажа, 6 һара госпитальдо хэбтэжэ эмшэлүүлээ. Тиигээд дахин байлдаанда хабаадалсан, Белорусси, Польшые сүлөөлэлсэһэн, Зүүн Пруссиие дамжан, фашис Германиин түб — Берлинэй байлдаан, Эльбэ мүрэнэй саада тээ, Магдебург хото хүрэжэ, дайнай эсэсэй илалтые туйлалсаһан байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаһанайнгаа түлөө нүхэр Бадмаев Алдар Солын гурбадахи шатын орденоор, шэн габьягай түлөө медаляар, мүн хэдэ хэдэн медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Мүнөө Ганжур Мункуевич Буряад ороной үнинэй эгээн томо заводуудай нэгэн болохо ЛВРЗ-гай жуушанай хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Тэрэнэй хүдэлдэг механическа цех, бригада, участогынь сүм коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй.

— Юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Нүхэр Бадмаев үдэр, һара бүриингөө ажалай нормые хододо үлүүлэн, 120 процент хүрэтэр, эрхим шанартайгаар дүүргэдэг. Цех соогоо наралтай хүдэлмэриин гараад. шахардуухан үеын тохёолдоходо. хаана туһаламжа хэрэгтэй болоноб, тэндэл Ганжур Мункуевичые эльгээдэгбди. Найдамтай хүн. Абаһан даалгабаряа саг соонь, һайнаар бүтээһэн байдаг,— гэжэ цехэйнь начальнигай орлогшо Сергей Иванович Добротворский һайшаан тэмдэглэнэ.

Дайнай, ажалай ветеран, коммунист Ганжур Бадмаев байлдаанайшье, ажалайшье фронт дээрэ Эхэ оронойнгоо урда өөрынгөө дүүргэхэ үүргэ зорилгые үнэн зүрхэнһөө оролдон бэелүүлнэ. Тэрэнэй байлдаанай, ажал хүдэлмэриин жэшээ хамта ажалладаг хүнүүдтэ, илангаяа залуу үетэндэ, даган дууряаха үльгэр болоно. Энэ түрүү хүдэлмэришэн мүн гэр бүлэ доторoo үри хүүгэдээ һурган хүмүүжүүлхэ талаар эрхим жэшээ харуулна.

Бадмаевтан үнэр айлайхи: 4 хүбүү, 1 басага ехэ болгонхой, гурбан ашанартай. Гурбан ахамад хүбүүдынь сэрэгэй алба дүүргээд, мүнөө эсэгынгээ заншалаар— хүдэлмэришэд.

Ажал—аза жаргалай эхин гэлсэдэг. Тиимэһээ бодото жаргалые Эхэ орондоо үнэн сэхэ алба хэһэнэйнгээ, шэн габьяата хүдэлмэриингөө ашаар олоһон Ганжур Бадмаев коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ ябана.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ДЕПУТАДТАЙГАА УУЛЗАЛГА

Хориин һунгуулиин 134-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат В. И. Дубровский Хори тосхондо ерэжэ, һунгагшадтайгаа һаяхан уулзаба. Хориин аймагай Соведэй депутадууд Л. И. Дриевская, Д. С. Самбарова, Н. А. Калашников гэгшэд мүн лэ һунгагшадтайгаа уулзаһан байна.

Республикын арадай ажахые 1972 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй дүүргэлгын дүнгүүд тухай, БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ажал ябуулга тухай нүхэр Дубровский В. И. һунгагшадта тодорхойгоор хөөрэбэ. Тиигэхэ зуураа һунгагшадай үгэһэн захилнуудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тушаа хөөрэһэн байна.

Һунгагшадай захилаар Хори тосхондо соёлой байшан, Ааланда шэнэ магазин баригдаһан юм. Гадна аймаг дотор автобусой шэнэ маршрут нээгдээ.

Аймагай Соведэй депутадууд Л. И. Дриевская, Д. С. Самбарова, Н. А. Калашников гэгшэд аймсоведэй саг үргэлжын комиссинуудай хэжэ байһан ажал тухай һунгагшадта хөөрэжэ үгэбэд.

Һунгагшадай үмэнэһөө нүхэд П. М. Павлов, Ц-Е. Ж. Жамьянов гэгшэд уулзалга дээрэ үгэ хэлэжэ, депутадуудта шэнэ захилнуудые үгэбэ. Аймагай түб һууринда спортын ордон бариха, Хори һууриниие хүдэлмэришэнэй поселок болгон нэрлэхэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэг түргэдхэлсэхые һунгагшад гуйһан байна.

Д. ТУМАНОВ.
аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ.

БУРЯАД ДУУНУУД ЗЭДЭЛНЭ

Боохоной аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшад эндэхи Буряад-Янгуудай дунда һургуулиин багшанарай болон тосхоной интеллигенциин бэлдэһэн һайн концерт һаяхан хараба.

Тэдэнэй концерт «Буряад оромни» гэһэн сюитээр эхилээ. Тус сюитэдэ һургуулиин бүхы коллектив хабаадалсаба. Буряад-Янгуудай хүдөөгэй клубта олон дуунууд электрогитара дээрэ түрүүшынхеэ гүйсэдхэгдэжэ, концерт харагшадые яһала һонирхуулаа. Хүдөөгэй клубые даагша Александр Захарович Елбаев энэ ансамблиие һайнаар хүтэлбэрилнэ.

Концертдэ хабаадагшад Анна Александровна Дамбуева, Валентина Павловна Харлукова гэгшэд «Буряад оромнай», «Сэлэнгэ» гэһэн дуунуудые ирагуу һайханаар гүйсэдхэжэ, суглараагшадые ехээр баясуулба. Эрэшүүлэй ансамбль «Хүршымнай басаган» гэһэн дууе нэрьемэ альга ташалга доро гүйсэдхөө.

Иимэ программатай концертнүүд эдэ үдэрнүүдтэ тус колхозой бүхы бригаданууаар харуулагдаха юм. Гадна концертһээ урид колхозниіуудта лекци уншагдаха.

Тосхоной агитколлективые Юлия Ильинична Сонголова хүтэлбэрилдэг юм.

И. АНТРОПОВ,
Һургуулиин буряад хэлэнэй ба литературын багша.
Эрхүүгэй область.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...ҮҮ КОЛЛЕКТИВҮҮДТЭ— ШАГНАЛ

...РЛИН. (ТАСС). ГДР-эй ...гэрнүүдэй Советэй болон ... сүлөөтэ нэгэдэмэл ...союзуудай Центральна ...ениин дамжуулгын ... тугуудые барюулха ... ёһолол эдэ үдэрнүүдтэ ...гэгдэжэ байнхай. Олон ...шленна предприяти... амхи эргээнүүд 1972 ... туйлаһан амжалтануу... ...аа түлөө энэ шагналда ...өө.

... хотодохи түсэбһөө ... 60 мянган шинэ бү... ...эн заводой коллектив ...да хүртэгшэдэй тоодо ...ороно.

...адын худалдаа наймаа ...дэг «Унитехна» пред..., Магдебургын Э. Тель... нэрэмжэтэ машина бү... заводой поликлиникэ, ...Маркс-Штадт хотын гү... театр энэ үндэр шаг... хүртэбэ.

...ТРИОТИЗМЫН ЖЭШЭЭ.

...ААН-БААТАР. (ТАСС). ...үн-Нуурай аймагай На...булагай сомоной «Пио... гэжэ хүдөө ажахын нэ...э Энгэлийн Бадам мал...ар хүдэлдэг юм. Эсэгэ ...о хамгаалгын Агууехэ ...й үедэ тэрэ 10 мянган ...ыг мүнгэ, олон хони, ... тэмээ туһаламжын жа... ...үгэһэн байгаа. Монголой ...анай оруулһан хубитые ... правительство үндэ... сэгнэбэ.

...ран-Булагай сомоной ...адай олон хүнэй ха...лгатай митинг дээрэ ... Ленинэй түрэһөөр 100 ...й ойн хүндэлэлэй ме... Э. Бадамда барюулагда... ...ССР-эй Верховно Сове... Президиум монгол малша... энэ медаляар шагнаа.

...ЛЬШЫН «ЗАВОДУУДАЙ ЗАВОД»

...АРШАВА. (ТАСС). Като... хотодо дүтэхэнэ бай... «Зигмунт» завод Поль... металлургиин хүгжэл... тэрэнэй предприятинуу... ...льбэн шэнэдхэлгэдэ шу... үүргэ дүүргэдэг юм. ...оодо «Зигмунтые» заво... завод гэжэ нэрлэдэг. ... металлургическа түхеэ...эзэл томо юумэ бэлдэдэг ...рияти болоно. Шэнэ Гу... Ченстоховтохи комби..., Катовицка воевод... ...и «Шедлер» завод, ...овице» гэжэ металлур... ...ка асари томо барил... «Зигмунтын» продукци ... адресуудаар эльгээгдэ... Дэлхэйн дэлгүүр дээрэ ... һайн шанартай зүйл... суурхадаг юм. Хари гү... ...удта эльгээгдэһэн про... ...ин хэмжээн 1970 оной... ... сасуулхада нёдондо, ... дахин ургаа. Дэлхэйн 32 орондо, тэдэнэй дунда Советскэ Союзда ба СЭВ-эй гэшүүн оронуудта заводой продукци эльгээгдэнэ.

ХАМТЫН ХҮСӨӨР

БУДАПЕШТ. ТАСС). Советскэ Союз Венгри хоерой фармацевтическэ промышленностьнуудай аша үрэтэй харилсаан амжалтатайгаар хүгжэнэ. Совет, венгер фармацевтическэ промышленность үнгэрһэн жэлдэ гурба миллион түхэригэй эм бэлдэжэ гаргаһан байна. Будапештын фармацевтическэ «Хиноин» заводой мэргэжэлтэд олон шэнэ һайн эм бэлдээ. Мүнөө эдэ эм СССР-тэ ехээр эльгээгдэнэ.

Һүүлэй дүрбэн жэлэй турша соо эм хоер дахин ехээр эльгээгдэнэ гэхэ гү, али 80 миллион түхэригтэ хүрэнэ. Советскэ Союз зуу гаран эм ВНР-һээ абана.

«РЕСПРОМОЙ» ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД

СОФИЯ. (ТАСС). НРБ-гэй «Респром» гэжэ тусхай шэглэлтэй ажахын нэгэдэлэй продукци дэлхэйн олон орондо мэдээжэ болонхой. Тэрэнэй предприятинууд радиоэлектронно элдэб аппаратура, хэлхеэ холбооной техникэ, үйлэдбэриин болон технологическа хүдэлмэри хинан шалгаха түхеэрэлгэ, радиолокационно станцинуудые гаргадаг юм. Дэлхэйн элдэб хотонуудта эмхидхэгдэһэн уласхоорондын выставкэ, яармагууд дээрэ эдэ түхеэрэлгэнүүд 13 алтан медальда хүртэһэн байна.

Энэ жэлдэ нэгэдэлэй заводууд продукциингаа ассортимент ургэдхэхэ юм. Совет «Жигули» түхэлэй автомашинануудта табигдаха транзисторна тусхай радиоприемнигуудые эльгээхэнь.

МУРЕШЭЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

БУХАРЕСТ. (ТАСС). Ороной албан зургаанай ба соелой урдын түб болохо Тыргу-Муреш ерэһэн туристнууд энээниие Мурешэй үзэсхэлэн гоё газар гэжэ нэрлэдэг. 30 мянган хүн зонтой энэ заахан хото арадай засагай жэлнүүдтэ 100 мянган хүн зонтой ехэ хото болоо.

Хотын түхэл шанарай түргөөр хүгжэн хубилна. Албан зургаанай шэнэ байшангууд, байрын кварталнууд эндэ бодхоогдоо. Шэнэ барилгануудые хуушанай архитектурын байшангуудтай тааралдуулан бариха гэжэ эндэ оролдодог.

Түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр энэ хотодо 30 мянган хүн зонтой «Дымбул Петрос» гэжэ шэнэ район баригдаха. Лицей, юрэнхы эрдэмэй гурбан һургуули, хүүгэдэй саад болон магазинуудай барилга хэгдэхэ юм.

...ВНР. Секешфехерварта республика соо эгээл томо оньсоруулагдамал элеватор баригдажа ашаглалгада үгтэбэ. Эндэ талха татадаг фабрика ба 2000 вагон ороохо ...алха амбаар бии.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ элеватор.
ТАСС-ай фотохронико.

Редакцида ерэһэн бэшэг

МЭРГЭН БУУДАГША БАЙҺАН ЮМ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, Баруун-Хойто, удаань Сталинградска фронтнуудаар дайсантай тулалдахадаа, танай нютагай Гарма Григорьевич Балтыров мэргэн снайпер, зүрхэ зориг ехэтэй сэрэгшэн гэжэ сууда гараһан юм. Дайнай дүүрэхэ багта тэрэнэй өөрынгөө үгы хэһэн дайсадые тоолоходонь, 300 болоод байба. Байгал шадархи хүбүүнэй дайшалхы габьяае гүрэн түрэ ехээр сэгнээ: сэрэгшын үбсүүе «Дайшалхы Улаан Тугай», «Улаан Одон» ордэнууд, олон медальнууд шэмэглэнэ.

Сэрэгшэ Старые Руссы ба Ильмень нуурһаа, город-герой Сталинградһаа Харьков хүрэтэр дайлалдан ябаһан байна. Эндэ Г. Г. Балтыров хүндөөр шархатажа госпитальдо ороод, эсэстээ Буряад ороноо бусаһан юм. Тэрээнэй орондо дүүнэрынь дай дүүргэлсээ, Танкистнар Андрей Антон хоёр ябаган сэрэгшэ Борис Германи тулаба. Андрей үшөө милитарис Японой Квантунска армиие бута сохилсоһон байна.

Дайнай ветеран Г. Г. Балтыров мүнөө Эрхүүгэй областиин Алайрай совхоздо хүдэлнэ. Һая Гарма Григорьевич Балтыровта дайнай болоод ажалай талаар габьяатай байһанайнь түлөө дайнай ветерануудай соведэй комитедэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа. Энээнтэйнь дашарамдуулан, бп, минии дайшалхы нүхэд суута мэргэн буудагшада баяр баясхалангаа мэдүүлнэбди.

Гвардиин 84-дэхи стрелково, Харьковай, Улаан тугта дивизиин ветерануудай соведэй зууршалгаар би Г. Г. Балтыровые 1973 оной зун Харьков хотодо болохо суг ябаһан сэрэгшэдэй заншалта слёдто уринаб.

И. РЕФОРМАТСКИЙ,
дивизиин ветерануудай соведэй гэшүүн, запасай капитан, техническэ эрдэмэй кандидат.
Москва.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО ХИЛЫН ГААНАҺАА

ХАНОЙ

СЕССИ ТАРАБА

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай сесси эндэ болоод тараба. Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй баталагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн үе соохи ДРВ-гэй правительствын ажал ябуулгые, шэнэ ушар байдалда вьетнам арадай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай тоосоото элидхэлые депутадууд зүбшэлһэн байна.

Депутадууд түгэсхэлэй заседани дээрэ баталан абаһан шиидхэбэри соогоо правительствын политическэ, дипломатическа, сэрэгэй ажал ябуулгые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаад, американ эзэрхэг түрэмхэйшүүлтэй тулалдаһан тэмсэлдээ вьетнам арадай туйлаһан амжалтые үндэрөөр сэгнээ.

Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээ хэлбэришэгүй бэелүүлхэ эрилтэ США-гай ба сайгон захиргаанай урда табигдана. Лаосто амгалан байдал һэргээхэ ба национальна үгэеэ ойлголсолго туйлаха тухай хэлсээндэ Вентьянда гар табигдаһые ДРВ-гэй Национальна суглаан һайшааба.

Тэмсэжэ байгаа Вьетнамда туйлай ехэ туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта сессиин зүгһөө баяр баясхалан хүргэбэ.

ДРВ-гэй президент Тон Дык Тханг түгэсхэлэй заседани дээрэ үгэ хэлээ. Вьетнамай Демократическа Республикын партиин, правительствын, арадай нягта нэгэдэлтэй байһыень Национальна суглаанай сесси элирхэйлэн харуулба гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна.

ГУАЯКИЛЬ

Хильберт наһа бараба

ТАСС

Эквадорой Коммунис партиин үндэһэ һуури табигшадай нэгэн, Эквадорой Коммунис партиин ЦК-гай гэшүүн, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй гэшүүн Энрике Хиль Хильберт удаан саг соо хүндөөр үбшэлжэ, 61-дэхи наһандаа февралиин 21-дэ наһа бараба. Хиль Хильберт олон рассказ, зүжэгүүдэй, романуудай автор байһан.

ПРАГА

Готвальддо зорюулагдаһан памятник нээгдэбэ

ТАСС

Чехословакиин Коммунис партиин үндэһэ һуури табигшадай нэгэн, элитэ ехэ коммунист-ленинец, Чехословакиин түрүүшын хүдэлмэришэн президентдэ зорюулагдаһан памятник нээлгын баяр ёһолол КПЧ-гэй ЦК-гай байшангай дэргэдэ Набережна Влтавада болобо. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак, ЧССР-эй Президент Л. Свобода, ЧССР-эй Правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар, Чехословакиин гүрэнэй ба нийтын элитэ ажал ябуулагшад, дипломадууд, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин түлөөлэгшэд энэ баяр ёһололдо байлсаа.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй Прагын горкомой нэгэдэхи секретарь А. Капек, К. Готвальддо хүшөө нээлгын баяр ёһолол дээрэ үгэ хэлэбэ.

ХАНОЙ

Сайгон хэлсээгээ эбдэнэ

ТАСС

Вьетнамдахи дай болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээе Сайгоной захиргаан эбдэнэ гэһэн мэдээсэлнүүд Урда Вьетнамһаа орожо үргэлжэлһөөр. АПО агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, январиин 28-һаа февралиин 18 болотор сайгон сэрэгүүд тус хэлсээе 4 мянга үлүүтэй дахин эбдэһэн байна.

КАИР

Тель-Авивай зэрлиг муухай ааша

ТАСС

Ливиин авиакомпаниин харьяата Триполиһоо Каир ошохоёо ниидэжэ ябаһан граждан самолёдые Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй буудажа унагааһан зэрлиг ааша тухай эндэ эли болобо.

100 гаран хүниие һуулгаһан энэ самолёт уларилай муу байһанһаа боложо, замһаа хадуураад, Израилиин булимтарагшадай мэдэлдэ байһан Синайн хахад арал дээрэ ябашаһан байгаа. Тиихэдэнь Израилиин 4 истребитель добтолжо оробо. «Аль-Ахбар» газетын бэшэһэнэй ёһоор, самолёдой командир (француз хүн) израильтянууд самолёдыемнай буудажа эхилбэл» гэжэ Каирай аэропортдо мэдээсэжэ үрдиһэн байна...

Граждан самолёдто Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй харата муухайгаар добтолһонһоо уламжалан, 94 хүн (тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд, үхибүүд бии) үхөө.

ХАНОЙ

Конференциин хүдэлмэридэ хабаадахаяа ошобо

ТАСС

Вьетнамай асуудалаар уласхоорондын конференциин хүдэлмэридэ хабаадахын тула Вьетнамай Демократическа Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Зуй Чинь Париж ошохоёо февралиин 22-то Ханойһоо мордобо.

Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ле Дык Тхо, Ле Тхань Нги ба бусад тусхай тушаалтад Ханойн аэропорт дээрэ тэрэниие үдэшэбэ.

ДЕЛИ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ ехэ хараа түсэб

ТАСС

Замбуулинай дайдые шэнжэлхын тула Инди — 1976—1977 онуудта Газарые тойрон дабшаха хэмэл одо табижа шадаха гээд премьер-министр И. Ганди парламент дээрэ мэдүүлбэ. Индира Ганди Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ министерствые хүтэлбэрилдэг юм.

«Рахини» гэжэ хоёр шататай ракетые ороной эрдэмтэ һаяхан амжалтатайгаар табяа гэжэ И. Ганди мэдээсэбэ. Энэ ракетэ Индидэ бүтээгдээ.

Газарые тойрон дабшаха хэмэл одоор телевизионно дамжуулгануудые эмхидхэхэ түрүүшын туршалга 1975 ондо Инди хэхэ байха гэжэ премьер-министр хэлээ. Энээнэй тула программа дамжуулха станци Индиин эрдэмтэд, инженернүүд Газар дээрэ байгуулха юм.

ВЬЕНТЬЯН

Хэлсээн хүсэндөө оробо

ТАСС

Лаосой Патриотическа хүсэнүүдэй ба Вьентьянай түлөөлэгшэдэй февралиин 21-дэ гар табиһан, Лаосто амгалан байдал һэргээхэ ба үгэеэ ойлголсолго туйлаха тухай хэлсээн февралиин 22-то нютагай сагаар 12 часта Москвагай сагаар 8 часта хүсэндөө оробо.

ЛОНДОН

Буһалгаан үргэлжэлһөөр

ТАСС

Израилиин «Эл-ал» гэжэ авиакомпаниин газартахи албанай механигууд буһалгаална. Тэдэнэр салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

Буһалгаанһаа уламжалан, «Эл-ал» гэжэ авиакомпаниин самолёдууд ниидэнэгүй, Тиихэдэнь 2 мянга гаран пассажир хариин гүрэнүүдэй авиакомпанинуудай самолёдуудта һуужа, замаа үргэлжэлүүлхэ ушартай болоһон байна.

САР. Ороной экономикын гол һалбари хүдөө ажахы болоно. Тэрэнэй олзо гүрэнэй бүхы доходой 40 процент болодог. Хүдөө ажахын гол культура шэнисэ, хлопок, емшээн болон тамхин юм.

Сиридэ аграрна хубилалта боложо, бага газартай, газаргүй тарянашадта таряалангай газар хубаагдажа байнхай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ороной хойто районой тарянашад.
ТАСС-ай фотохронико.

КОПЕНГАГЕН

РВЮ— революционно саг зуурын правительствые мэдэрхэ эрилтэ

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствые Даниин мэдэрхынь тула «Вьетнам-69» гэдэг түрүү үзэлтэй нийтын эмхи тусхай бэшэг правительстводаа эльгээбэ.

БЕЙРУТ

ТЕЛЬ-АВИВАЙ ГЭМТЭ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Ливанда эсэргүү эзэрхэг түрэмхэй шэнэ ябуулга Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд хэбэ.

Февралиин 21-нэй һүни Палестинэһээ хашагдан зугадагшадай хоёр лагериин байдаг райондо —Нахр Аль-Баред, Аль-Бадауи гэжэ тосхонуудта Израилиин 2 десант вертолёдуудаар хаягдаһан байгаа.

Израильтянууд лагерьнуудые буудаһан. хэдэн арбаад байшан гэр тэһэлһэн байна гэжэ «Аль-Хадаф» газетэ мэдээсээ. Даб дээрэ абтаһан баримтануудай ёһоор, Палестинын зоной дунда алуулһан, шархатаһан хүнүүд олон.

Тель-Авивай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ добтолгын үедэ Израилиин 10 солдат алуулһан байна.

Ливанай хилэ дээрэ шахардуу шанга байдал тогтоохые Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд эрмэлзэжэ байна.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливанда добтолһон Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэдэй гэмтэ ябадал тухай, Ливанай армиин командовани, Палестинын информационно агентство дэлгэрэнгыгээр тунхаглаба.

ВЕНЭ

М. ВИЛЬНЕР ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

Акка ба Баруун Галилейн областной партийна конференциин үнгэргэгдэһэнтэй дашарамдуулан, Израилиин Компарти февралиин 16-да Израилиин Акка хотодо митинг эмхидхэгдэһэн байна.

Израилиин Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь М. Вильнер суглаарагшадай урда үгэ хэлэбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи түгшүүрил тухай тогтон хэлэхэдээ, орон доторхи политическэ ба уласхоорондын байдалые шэнжэлһэн байха юм.

Эзэмдэгдэһэн араб нютагуудта түбхинэн һууурижаха политика бэелүүлжэ байһан Израилиин зонхилхы тушаалтадай хараа бодолые М. Вильнер буруушаана. Эзэмдэгдэһэн нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргажа, Дүтын Зүүн зүгэй бүхы арадуудта эрхэ сүлөө хангаһанай ашаар Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээгдэхэ байха гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Вьетнамда американ түрэмхэйшүүлэй диилдэһэн ушарһаа Израилиин правительство ямаршье һургаал абангүй, эзэрхэг түрэмхэй политикаяа урда мэтээр баримталдаг байһаар гээд М. Вильнер хэлэбэ.

Аюулгүйн Соведэй тогтоолые бэелүүлгэдэ, Дүтын Зүүн зүгтэхи бүхы гүрэнүүдэй газар дайдын бүтэн бүрин байлгые мэдэрһэнэй үндэһөөр, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээхэ тухай Египедэй Араб Республикын дурадхал Египедэй, Израилиин ба Дүтын Зүүн зүгэй бүхы арадуудай национальна аша туһада харюусана гээд КПИ-гэй ЦК-гай генеральна секретарь М. Вильнер үгынгөө түгэсхэлдэ мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

Дайнай хойшолонгуудые усадхаха

ТАСС

Индохитадта болоһон дайнай үедэ хүнэй ой ухаанда орошогүй ехэ гэмтэл, һандарал үүдхэгдээ гэжэ сенатор Эдвард Кеннеди, США-гай конгрессэй дээдэ палатада үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Хашагдан зугадагшадай хэрэгүүдые эрхилдэг Сенадай юридическэ комиссиин баримтануудай ёһоор, дайнһаа уламжалан, Зүүн-Урда Азиин оронуудта 15 миллион үлүүтэй хүн хохидоһон байна. Гансал Урда Вьетнамда 1 миллион шахуу үхибүүд үншэрөө, 8 миллион хүн гэрэй доогуурхи нүхэ һүбэ соогуур, хашагдан зугадагшадай лагерьнуудта ажаһууна.

Дайнай хойшолонгуудые Индохитадай арадуудай усадхан зайсуулхадань, Холбоото Штадууд туһа хүргэхэ уялгатай гэжэ сенатор мэдүүлээ. Хашагдан зугадагшадта, үншэн хүнүүдтэ, дайнһаа хохидогшодто туһа хүргэхэ, Зүүн-Урда Азиин оронуудай экономикые һэргээлгэдэ мүнгэ зөөри һомолхоор хараалһан, хариин гүрэнүүдтэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ хуулиин проектдо заһабари оруулха гэбэ.

ЛИМЭ

Правительственна хэмжээнүүд

ТАСС

Үмсын промышленна предприятинуудай хүдэлмэри хинан шалгалгаяа шангадхаха хэмжээнүүдые Перугэй правительство хараалба. Баталагдан абтаһан декредэй ёһоор, Промышленностиин ба худалдаа наймаанай министерство үйлэдбэри хинан шалгаха түлөөлэгшэдөө промышленностиин гол һалбаринуудай предприятинуудта эльгээхэ байна.

ШЭНЭ АМЖАЛТА

Гүрэнэй Буряадай Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай энэ жэлэй сезон һонирхолтой премьеэнүүдээр баян байна. С. Прокофьевой «Золушка» жэгдэ тэгшээр табигдаһанай һүүлээр, Ж. Батуевай «Газарай хүбүүн» гэһэн үндэһэн хүгжэм хореографиин хэлэн дээрэ амжалтатайгаар уншагдан, мүнөө совет Армениин суута композитор А. Хачатурянай гайхамшагта зохёол «Гаянэ» гэһэн балет табигдаба.

«Гаянэйн» хүгжэм тухай хэлэһэнэйшье үлүү, баледэй партитура олон үндэһэ яһатанай манай ороной соёлой «алтан жасада», совет классическа зохёолнуудай тоодо үни хада оронхой. Хачатурянай хүгжэм заримдаа уярма зөөлэхэн уянгатайгаар, баатарлиг зоригтойгоор хүнхинэн байдаг. «Гэрэл туяаран, жаргал бадараг!» гэжэ Хачатурянай искусство уряалдаг юм гээд академик Б. В. Асафьев бэшэһэн юм.

Саһата уулын, ногоон дайдын угалзатаһан хүгжэм хэнэйшье зүрхэ сэдьхэл татахал.

Баледэй либреттэ олон дахин хубилгагдаһан байха юм. 1942 ондо энэ балет табигдаһанһаа хойшо олон ондоо либреттэтэй болоо. Гол герой Гаянэ, үйлын болоһон газар — урданай түүхэтэй Армени—хоёр лэ хубилалтада ороогүй. Манай театрта «Гаянэе» табиһан ушар Хачатурянай хүгжэмдэ шэнэ сюжетнэ һуури олохо гэһэн туршалга болоно. Г. Борян, найруулан табигша М. Мартиросян гэгшэдэй зохёоһон энэ либреттын үйлэ хэзээшьеб даа, нэгэтэ үнгэрһэн саг соо болоһоор зураглагдана. Энеэдэһэ хүрэшэмөөр «шпион диверсантнуудай» орондо хорото хүсэлэй һүлдэ болоһон «Хитагар һэлмэтэн» харуулагдана. Шэнэ либреттэ хуушануудтаа орходоо нэгэ бага удхатай гэмээр. Тиигэбэшье баһал дутагдалтай хэбэртэй. Гол алдуунь гэхэдэ Гаянэйн образ либреттэ соо гол һуури эзэлнэгүй, иимэ ушарһаа баледые «Нунэ» гү, али «Давид» гэжэ нэрлээ һаа, хамаагүй шэнги болошоно. Гэбэшье энэ һүүлшын хубилалта бэшэ, үшөөл олон ондоо сюжетнэ найруулгын хубилалтанууд болохо байха гэжэ һанахаар.

Манай театрта энэ баледые найруулан табигша, мэдээжэ совет хореограф, Армянска ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша М. Мартиросян либреттэ дотор харуулагдаһан һайн муу хоёрой тэмсэлые хатарай хэлээр хүнэй үнэншэмөөр дамжуулжа шадаа. Тиимэһээл либреттын зарим дутагдалнууд балартан, харагшадай сэдьхэлые хүгжэмэй аялга хатар хоёр эзэлнэ.

Баледэй түрүүшын сценэнүүд хадаа Хачатурянай хүгжэмдэ абтан, тэрэнэй хүнгэн түргэн уянгаһаа, огсом шанга аялгаһаа үндэһэлэн хореографическа найруулгын хэгдэһэниие гэршэлнэ.

Угалзатаһан аялгатай үндэһэн хүгжэмһөө боложо, балет табихадаа классическа болон национальна (армян) хатарай шанар шэнжэ оруулһаниинь мүн лэ ойлгосотой. Олон жанртай арадай хатарай заншалһаа Армениин балет үндэһэлдэг ха юм.

Роль гүйсэдхэгшэд тухай хэлэхынгээ урда тээ баледтэ арад зониие харуулһан кордебалет тухай хэлэхэ дуран хүрэнэ. Үнэхөөрөөшье солистнар эрхим һайнаар хатараа. Харин кордебалет жэгдэ тэгшээрээ, хүнгэн түргэнөөрөө бидэниие гайхуулаа. Кордебаледэй иимэ һайнаар хатархыень үниинһөө хойшо үзөөгүйбди. «Алтан намар» гэһэн хореографическа сюитэ, хуримай хатар, һэлмэ дархалалгын хатар, һэлмэтэй хатар болон бусад сценэнүүд манай театрай урган хүгжэһые гэршэлнэ. Энэ хүгжэлтэнь хоёр томо мастернуудай М. Заславский, М. Мартиросян гэгшэдэй амжалтатайгаар ажаллаһанһаа болоо гээшэ ха. Залуу, бэлигтэй балетмейстер А. Батубаева угаа һайнаар балетнэ труппые хүтэлбэрилжэ байнхай. Олон орёо асуудалнуудые шиидхэхэдэнь залуу мэргэжэлтэдэ мастернууд туһалаа.

Залуухан армян басаганай роль бэлигтэй балерина, Буряадай АССР-эй габьяата артистка О. Короткова гүйсэдхөө. Залуу балерина героиниин түхэл шарайе ехэ һайнаар харуулаа. Бусад ондоо рольнуудта орходоо О. Короткова энэ ролёо ехэ «дулаанаар», гүн сэдьхэлһээ наадаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гарайнь хурганууд уянгатай һайхан хөөрөөн мэтэ. Гэхэтэй хамта драматическа ушарнуудта (Карэнэйн үхэхэдэ, Эхын үхэхэдэ) уран шадамараар уйдхар, гашуудал, уур сухал харуулна.

Л. Панкова золшье, зоболоншье эдлэһэн Эхын образые онсо һайнаар гаргаа. Эхын толотомо жаргалһаа эхилээд, һүүлшын эрмэлзэл хүрэтэр Эхын сэдьхэлэй байдалые хүнэй үнэншэмөөр, мелодраматическа «даралта үгыгөөр» зураглана.

Залуу артист Виктор Ганженко эрэлхэг зоригтой, шуумар түргэн залуу хүбүүн Давидай роль гүйсэдхөө. Гаянэтэй хэһэн дуэт, мүн түмэршэ дархашуулай хатарта, хатан һэлмэтэ хатарта аргагүй һайнаар наадаһан байна.

Нунэгэй роль гүйсэдхэһэн Л. Протасова уян хатараараа илгарна. «Узундара» гэһэн хүгжэмэйнгөө талаар эгээл һайхан хатарта тэрэнэй хатараашань олоной сэдьхэлдэ хадуугдан үлөө.

Ю. Муруев уран шадабаритай артист байһанаа дахинаа харуулаа.

Хорото һаналтай хара хүсэнүүд «Хитагар һэлмэтэн» болоно. Тэдэнэй удамаршанай роль Буряадай АССР-эй табьяата артист Б. Васильев гүйсэдхэнэ.

Сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдаһан табадахи үзэгдэлдэхи һэлмэ дархалалга ба хатан һэлмэтэ хатар дахин дахин һанагдана. Хүгжэмэйнгөө талаар ехэ һайхан энэ сценэ найруулхадаа М. Мартиросян шуумар түргэн, эршэтэй хатар табяа.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша уран зурааша Н. Манилов энэ зүжэг ехэ зохидоор, Хачатурянай хүгжэмдэ таарамаар урлан шэмэглээ. Һэлмэ дархалалгын ба «Алтан намар» гэһэн үзэгдэлнүүдые харагшад альга ташалгаар угтаа.

Баледэй үшөө нэгэ һайн талань гэхэдэ, оркестрэй наадалга болоно. Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша дирижёр М. Балдаевай хүтэлбэри доро оркестр, ганса хүгжэмшын гүйсэдхэһэн аялганууд шэнгеэр һайнаар зэдэлнэ.

«Гаянэ» гэһэн зүжэг манай театрай балетнэ труппын хүсэд элирүүлэгдээгүй арга боломжонуудтай байһые тодорхойлоо. Совет хореографиин эрхим бүтээлнүүдые табиха замдаа манай театр үшөө нэгэ алхам хэбэ.

О. КУНИЦЫН,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Нунэ — Л. Протасова. 2. Зүүн гарһаа — Давид — В. Ганженко, Эхэ—Л. Панкова, Гаянэ — О. Короткова.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

ТОЛИ

ТАНИЛСАГТЫ: Эрдэни Дугаров

Дугаров Эрдэни Хорин аймагай Ашанга нютагта 1945 ондо түрэһэн юм.

Хориин дунда һургуулида һуража байхадаа, 6—7-дохи классуудһаа эхилжэ шүлэг бэшэдэг болоо. Шүлэгүүдынь ханын газетэдэ, мүн «Шэнэ Үдэ», «Буряадай залуушуул», «Буряад үнэн» газетэнүүдтэ хэблэгдэдэг байгаа.

Дугаров Эрдэни 7-дохи класс дүүргээд, хүдөө ажахын техникумдэ һуралсаа. 1964 ондо Совет Армиин албанда мордожо, Амар мүрэнэй эрьедэ совет хилэ сахяа бэлэй.

Мүнөө үедэ Эрдэни Анаагайнгаа совхоздо барилга дээрэ хүдэлдэг.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, Эрдэниин богонихон намтар иимэл даа.

Наһан залуу даа. Намтарайшье богонихон байхань гайхалгүй. Би эндэ хэдэхэн үгөөр Эрдэниин шүлэгүүд тухай хэлэхэ хүсэлтэйб. Энэ залуу поэт бэшэжэ эхилһээр наймаан жэл болоо. Үнинэй бэшэдэг байна. Ходо хэблэлдэ гаргуулжаш байгаагүй һаа, шуналынь ехэ, поэзидэ бүхы сэдьхэлээ үгэдэг гэжэ этигэмээр. Нилээдгүй зузаан хоёр дэбтэр шүлэгүүдтэй. Нэгэ зузаан дэбтэр болохо гүүдыень би хаража үзөөб.

Дугаров Эрдэниин шүлэгүүд анхарал татаад [...] Нэгэдэхеэр, энэ поэднай хүсэд болбосоронги, шү[...] шэхэ оньһон арга олонхой, найруулга дээрэ өөры[...] мэ байгуулхаар шэнэ шэнэ туршалгануудые хэнэ. [...] дохёор, шүлэгүүдээ ажабайдалтай нягта холбоото[...] ирагуу хүгжэмтэйгөөр бэшэнэ, хэлэхээ һанаһан [...] гаргажа шадана. Уран зохёолшын гол зэбсэгүүд [...] юм даа. Агуу ехэ ородой поэт Михаил Светлов ха[...] мнай: «Бэдэрдэггүй һаа, ши оройдоол турист [...] бэдэржэ шадаа һаа, ши нээн ологшо болоноош». [...] сэн үгые поэт бүхэн мартадаггүй, өөрынгөө уран [...] лоор ямар нэгэ хүнэй хэлээгүй юумэ хэлэхэ гэжэ [...] найшье шүлэгһөө шүлэг хүрэтэр бэдэржэл, бэдэржэ[...] даг гээшэ. Мүн энэ сэсэн үгэ үргэбшэтэйхэн поэзи[...] замаар, залуу поэт Эрдэни Дугаров, алхалан ябаха[...] раа, турист лэ бү байшоорой гэжэ захяад, арюун [...] замдашни амжалта юрөөнэм.

Цырен-Дулма ДОНДОКО[ВА],
поэте[сса].

Эрдэни ДУГАРОВ

УГАЙ ТАБИСУУРААР

Хуурай хондообо нарһаар,
Хурса һүхэ, хурдан гараар
Үбгэн баабайм дархалжа,
Үглөөе үдэшэтэй залгажа.
Хэды гэрнүүдые бодхооб,
Хэн тэрэниие тоолооб!
«Модоной хангалһаа һайхан юумэ
Монсогор газар дээрэ үгы» —гэгшэ һэн.

Үтэлтэрөө дархалаа даа,
Үндэр гэрнүүдээ табяа даа.
Һууряа табюулһан нэгэ гэр
Һуугша һэн һая болотор.
Бага байхадаа нюусаар
Бага сага һүхэ барижа һурааб.
Хүл дээрээ гарахадаа,
Хүгшэн абынгаа захалһан гэр
Һүни үдэргүй, нойргүй
Хүргөө һэм даа оройдонь.
«Уран угаа дамжадаг»,—гээд,
Ууган нютагайхидни хүхеэгээд,
Бүхы гэрнүүдээ намда
Бүтээлгэхэ, хай, һанаатай.
Дуранай ехэ байха бүрн
Дурлагша энхэрдэг бэшэ гү?

Үбгэн баабайн нангин уран,
Үлөөл даа ашадань дарханай дуран.
Нээрээшье,
Шэнэхэн гэрэй хоолойгоор
Сэнхирхэн утаа хаража һуухадаа,
Сэдьхэл соош шүлэг дууладаг,
Шэнэхэн нарһаар хуурдадаг.

УЛААН-ҮДЫН ҮГЛӨӨГҮҮР

Унтана Улаан-Үдэ,
Сэсэрлиг соо һэбшээнүүд лэ шэбэнэлдэнэ.

Урдана удаан Үдэ,
Сэлэнгэ гол долгёо шэдэлнэ.
Огторгой оёорһоо һаруул.
Одо мүшэд—һарын харуул
Годигор һара антенэдэ,
Гоходуулаад гэрэлтээ гү?
Али ойро зуурахана эндэ
Амархаяа гэтээ гү?
Гэрнүүд—һарын гэтээн соо...
Гэргэд, үхибүүд нойрсоо...
Үүрэй харанхы аршагдаа,
Үүрэй Солбон гаршаглаа
Хүлеэжэ бү ядагты,
Хүнжэл һүниин һэхэгдэхэ.

Хүбүүн шарахан наран
Хүбшын саанаһаа миһэрнэ.
Хотоёо һайхашаана би
Һонирхон ябанаб хамагы.

НАМАРАЙ ҮДЭР

Халуун зумнай намхараа,
Хариха шубуудые намнаа.
Хуушарһан оройшодол тэнгэ[р]
Хуаарһан дэлхэйе тэбэринэ,
Намарай ольбон—хэдэр бэрх[и]
Намаа набшые дайдаар үринэ.
Доошолһон наранай урдаһаа
Дорюун үүлэдые хаялна.
Сабшалан дээгүүр һүринүүд
Садхалан үнеэдтэл бэлшэнэ.
Арьбантаһан малай һүрэгүүд
Ая соогоо сэнгэнэ.
Хура бороон үһээрхэнь гү?
Хурмастын үзэгдэл тиимэрхүү.
Бэлшээриһээ үнеэдүүд яарал[д]
Бэлсэр-бэлсэр дэлэнгээ һэжэн,
Гэрнүүд тээшээ алхалалдана,
Гэдэһэ садхалан аахилалдана,
Ногоохон «мохи» жажална,
Норгоод лэ зосоошонь залгина.
Шэмэтэ энээхэн «мохин» —
Шэнээ тамирай охин.

АРСАЛАН ХУЛГАНААН ХОЁР

Ан гүрөөл хомор боложо, аманай хэшэг хүртэхэнь арсаланда бэрхэтэй болобо. Гэдэһээ үлдэд гэһэн арсалан арьягар байса шулуунай бооридо наранда бэеэ шаража хэбтэбэ. «Хотын буян» хааһаа олохо гээшэб гэжэ һанажа байтарынь нэгэ хулганаан урдуурнь гүйн гарахадань тэрэниие барижа эдихэ хүсэлэнтэй арсалан дээрэнь мантагар һабараа табиба.

— Пиит, пиит! — шашхан хулганаан,— табиит намай, хурабшын шэнеэн бэемни танай хотын оёоршье бүглэхэгүйл. Бөөрэнхы һайхан юртэмсэдөө бүмбэрхэдэжэ ябаһуулыш,— гэбэ ха.

Арсалан зүбшье гээшэ ха гэжэ һанаад табиба.

— Һайн бэлэйт, арсалан ахатан! Ядалсаха нэгэ саг гараа һаань тандаа туһалжашье болохоб,— гэбэ ха хулганаан.

— Адхада багадаха бэетэй аад, агуу хүсэ түгэсэһэн намда туһа үзүүлхэ һанаатай гүш,— гэжэ арсалан омогоор хэлэбэ,— Намда туһа хэрэггүй. Бөөрэнхы һайхан юртэмсэдөө бүмбэржэ ябадаа.

Саг жэлнүүд ходорон үнгэрөө. Нэгэтэ ангуушад арсаланай байрладаг газар ерэжэ, тэрэниие бариха һанаатай урьха табиба ха. Нэгэ хэды болоһон хойно арсалан тэрэ урьхадань орожо ами алдаха болон шашхаба.

Арсаланай энэ мэгдүү абяа хулгана соносоод, яаран гүйжэ ерэбэ. Ерэн сасуу хурса шүдөөроо урьхын аргамжа таһара хазажа, арсаланиие сүлөөлбэ.

Газар доро һоо гай тодхор гаража ерэдэг юм байна гэжэ ойлгоһон арсалан бага гэжэ голонгүй, ехэдээ дээрэлхэнгүй ябабал зүб гээшэ ха гэжэ мэдэбэ.

Д-Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ТААБАРИНУУ[Д]

Тэмээндэл тэрмэн
дэгэл[...]
Тэнгэриин солбон ню[...]
(Шо[...])

Өөб түхэреэн,
Өөхэн бүмбы,
Ябшуур удаган,
Ябаган хулгайшан.
(Хонин, нохой, шо[...])

Хээрхэн адуугаа
хуряаха[...]
Хэн баян гэхэ гээ[...]
Хэрмэн дахаяа
үмдэх[...]
Хэн ноён гэхэ гээ[...]
(Хулга[...])

Хоёр һарын хура[...]
Хонгёо һайхан хоо[...]
Бар эреэн дэгэлтэ[...]
Балжан сасар малг[...]
(Бүбэлж[...])

Хазааргүй гурбан х[...]
бурюул[...]
Хаба ехэ гурбан да[...]
дабаа[...]
Хабагүй ехэ гурбан [...]
бар[...]
Хадамгүй гурбан
басагадаар ханилса[...]
(Жэлэй дүрбэн с[...])

Дүшэн дүрбэн нюд[...]
Дүрбэн гүрэлөө гээ[...]
Хаанда хайратай
Хамаг зондо этигэм[...]
(Шэгнү[...])

Үйлэ үреэр ургаһан,
Үндэһэгүйдөө хобхо[...]
Хотогор газарта хо[...]
Үндэр газарта үнжэ[...]
Хартаганаан хаанай
Суглаанда ошодог.
(Хамху[...])

Гунжан үнеэн
Гуулин хорёо соо
Шарбаа.
(Зү[...])

Жажалха шүдэгүй ш[...]
Залгиха хоолойтой.
(Поэшэнэй хоол[...])

Д-Н. ХАЛХАРОВА,
суглуулбари[...]

Яруунын аймаг.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[ЕВ]

Манай адрес, телеф[...]

Гунга ЧИМИТОВ

Абаахай

(БАСНИ)

Дулаахан буландаа
шэбээлээд,
Дуураха нэгэл ажалтай
Халзан малаан Абаахай
Харанхы гэр соо байба
ха.
Хамагай хэрэгэй
гарахада,
Харагдадаггүй
Абаахай
Хара аминдаа болоходоо,
Харатай хомхой хобдог
юм.
Шэг шарайень харахада,
Шэрүүн, хэрзэгэ, муухай.
Ойро тойроной анхарал
Огто хандуулдаггүй һэн.
Эгээл тиимэһээ Абаахай
Энэ халзан болотороо
Гэр бүлэ болоогүй
Гозон ганса ябадаг һэн.
Харин энэ байшан соонь
Хайша-яашаа ниидэдэг,
Жэмбүүр, бүреэ үлеэдэг,
Жэгтэй дорюун
хүхюутэй,
Аляа зантай Аллаһан
Ажаһуудаг бэлэй лэ.
Харин энэ Аляаһанда
Халзан Абаахай
дурлашоод,
Үни удаан зобоо һэн,
Үргэһэ нойроо алдаа
һэн.
Үнжэгэн энэ хатанда
Үнэн сэхээ
хэлэхэдэнь:
— Һамгамни ши болыш
даа,
Һайн байхабди, —
гэхэдэнь
Абаахайһаа Аляаһан
Айжа, һүрдэжэ абаа һэн.
— Юрэдөө, та, Абаахай,
Юу хэлэбэ гээшэбта?
Үтэлһэн танда гаранхаар
Үхөөшэмни дээрэ!—гээд,
Холшор илдам Аляаһан
Холуур ниидэдэг болоо
лэ.

Гологдоһон Абаахай
Гомдохын ехээр гомдобо.
Арга мэхээр Аляаһые
Абаха гэжэ шэбшэбэ.
Үлэн шүлһээ Абаахай
Үдэр һүнигүй хүрмэнэ.
Урин илдам Аляаһые
Ургалха бэлэдхэл хэнэ.
Тэрэ гэһэнһээ хойшо
Тиимэш үни болонгүй
Хүхюун һаруул наранда,
Хүгжэм дуунда дурагүй
Абаахайн урьха
шүлһэндэ
Аляаһан дүүхэй ороо лэ,
Хара мэхээр нигэжэ
Хатан дангинань болоо
лэ.

* * *

Халзан нимэ
Абаахайнуудай
Харата мэхэдэ бү орыт,
гээд,
Эдирхэн бэрсэдтэ
зорюулжа,
Энээхэн басняа би
бэшээб.

Шог онтохон

ХОМХОЙ БАЯН

Урайни урда сагта хомхой хобдог, хэрзэгы шэрүүн аашатай баян ажаһууһан гэхэ. Нэгэтэ үглөөгүүр барлагаа эдеэлүүлэнгүй, газар хахалхыень хээрэ гаргаба ха.

Барлаг унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй хүдэлбэ. Нажарай наран шанха дээрэ гаража, аяма халуунаар шарахань улам шангарба. Эсэһэн, үлдэшэһэн барлаг морёо анзаһанһаа мулталаад, тэрэнээ уһалхаа худаг тээшэ һалирба. Морёо уһалаад, өөрөөшье ундаа харяагаад байхадань, нохой халхай, гэнтэ баян эзэниинь дүтэлжэ ябабал даа.

— Залхуу, иигэжэ хүдэлнэ алтайш! — гэжэ баян хашхарба. — Юундэ энэ худагай ойро һүүзэгэнэжэ байгаабши! Орондошни хэн хүдэлхэ юм?!

— Ноён ахай, би зэмэтэй гээшэб. Аяма халуун шангаржа, ундаа харяахаа ерээ һэмди, — гэбэ барлаг.

— Тиихэдээ садатараа уугаад байна гүш? — гэжэ баян ганирба.

—Тиимэ, ноён ахай, уугаад байнаб, — гэбэ барлаг.

— Тиигэ һаа, шимни садхалан, ямаршье хоол хэрэггүй юм шуу, — гэжэ баян ёгтолон хэлээд, барлагай дуугаржа үрдэсэгүй байтар түйсэтэй аарсаяа газарта адхажархиба.

Харанхалжа унаха түйлдаа хүрэһэн барлаг уйлан хайлан, иигэжэ дуугарба:

— Ноён ахай, юундэ аарсаһа адхаба гээшэбта? Үлэн хооһоор харанхы үдэшэ болотор хүдэлжэ шадахагүйлби.

— Ши үшөө үсэгэлдэр нилээд бардайтараа эдеэлээ һэмнайш, — гэжэ баян заапайтараа энеэбэ.

— Эдеэлээ һэм, — гэбэ барлаг.

— Тиигэ һаа, хүрөө гээшэ. Үсэгэлдэр эдеэлһэнээ мартангүй һанаад хүдэлөөрэй, тиигэбэл заяандаашье үлдэхэгүйш, — гэжэ баян захираад, мориндоо мордожо ябашоо бэлэй.

«Хүсэтэйнь хүрхирхэ, хүсэгүйнь бархирха» гэлсэдэгнай одоол зүбтэй юм гэжэ барлаг шэбшээд, абяагүйхэн газараа хахалжа оробол даа. Наранай баруулха тума тэнхээ шадалынь һалаад, досоонь харлажа захалба. Морёо байлгаад, үнөөхи худаг тээшэ үшөө дахин хараба ха. Ямар жэгтэй юм?.. Баян эзэнэйнь морич худагай хажууда байна, эзэниинь харагданагүй. «Хомхой хобдог баян ойро шадар хоргодоод, намайе шалгажа байна», гэжэ бодоһон барлаг будэрөөд унахаһаа нааша газараа хахалжа захалбал даа.

Удангүй морёо анзаһанһаа мулталжа, бэлшэхыень тунга ногоондо табиба. Нилээд удаан саг үнгэрбэ. Моринишье садатараа бэлшэбэ ха. Теэд үнөөхи баянайнь морин худагай хажууда харагдабагүй. Барлагай худагта ерэхэдэ, баян эзэнэйнь үрөөһэн бээлэй худагай хажууда хэбтээ ха. Айһан гээшэнь аргагүй. Оршон тойрониие һэмээхэн хараашалба. Баян эзэниинь харагдабагүй. Баянай бээлэйе абаад, худаг уруу шэдэхэ гэжэ далайһан аад, муухай сэдьхэлтэй баянай бээлэйшье муухай байжа болохо, тиимэһээ худагай сэлмэг һайхан уһа бузарлаха гэжэ һанаад, халаахай уруу шэдэжэрхибэ.

Худагһаа уһа удхаха һанаатай, модон хүнэгыень досоошонь оруулжа, тонголзон байжа харахадань, худагай хаяадахи мульһэн дээрэ мүнөөхи баяниинь даарашанхай, борсойжо һууба.

— Ноён ахай, юугээ бэдэржэ худаг соо орообта? — гэжэ барлаг гайханги һураба.

—Моримни уһа уухаяа һанаа юм гү, шүдхэршни, худагһаа холо ошожо үгэбэгүй. Тиихэдэнь сухалдаад нэгэ ташуурдахадам, хажуу тээшээ халба һүрэн гэхэдэнь, үрөөһэн бэлэймни гарһаам мултараад, худаг уруу унашоо ха юм, — гэжэ баян хэлээд, барлагһаа хайра туһа гүйһан янзатай шарайшалан харасагааба.— Зай, олые шашаад яахамнайб даа. Ши намайгаа худаг сооһоо гаргыш. Яһандаа хүрэтэрөө норооб, зууража үхэхэ түйлдаа хүрөөд байналби.

Барлаг наһаараа баянда баһуулһанаа, заримдаа үлэн хооһоор хүдэлһэнөө һанажа, үһөөгөө абаха гэжэ бодобо ха.

— Ноён ахай, үсэгэлдэр нороодүй, даараагүй ябаа һэн бэзэш? — гэжэ барлаг енгэлэн һураба.

— Юу хэлэнэ гээшэбши, тэнэг, би үсэгэлдэр худаг соо һуугаагүй һэмнайб. Бушуухан татажа гаргалши! — гэжэ баян хашхарба.

— Һуугаагүйешни һайн мэдэнэб. Харин тугаархана намда үгэһэн зүбшэлыешни дахин һануулхам: үсэгэлдэр даараагүй ябаһанаа мартангүй һанажа һуугаарай, тиигэбэл худагай оёорто даарахагүйш, норохошьегүйш, — гэжэ барлаг хэлээд, худагһаа холодожо ошоо гэхэ.

Ф. БАЛДАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Хани халуун уулзалга Прагада болобо. Нүхэд Л. И. Брежневэй, Г. Гусагай хэлэһэн үгэнүүд. Шиидхэхы шата эхилбэ (Хонин ажал дээрэһээ хэгдэһэн шэнжэлэл). КПСС-эй горкомой пленум тухай информационно мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Комбинат юундэ ашаглалгада оруулагдаагүйб» — А. Куклинай статья. ТАСС-ай материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Николаевай наадаһан зуун роль» — В. Найдаковагай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Субботын үдэрэй хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** «Кукольна театрта» — багашуулда зорюулагдана. 13.30 — «Эрдэмэй, соёл культурын шухала асуудалнууд». «Байгаали ба хүн». 14.00 — Телевизор харагшадай захилаар хүгжэмтэ дамжуулга. 14.30 — «Здоровье» — научно-популярна программа. 15.00 — «Женский монастырь» — Москвагай театрай зүжэг.

Улаан-Үдэ харуулна:

17.20 — «Минии Аркгика эндэ» — киноочерк.

«Орбита» харуулна:

17.30 — Концерт. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Березка» гэжэ ансамбль тухай телевизионно баримтата фильм. 20.00 — Бүмбэгэтэй хоккейгээр дэлхэйн чемпионат СССР — Швеци хоёрой суглуулагдамал командануд наадаха. (2-дохи тайм). Чемпионадай дүүрэһэнэй баяр ёһолол.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.15 — «Танай бэшэгүүдээр» гэһэн дамжуулга. 21.40 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал (буряад хэлэн дээрэ).

«Орбита» харуулна:

22.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Освобождение» — уран һайханай фильм. «Направление главного удара» (1-дэхи сери). 23.45 — Концерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — «На пути в Берлин» — уран һайханай фильм.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной февралиин 24. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01342. Заказ № 1[...]